

স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি)

সামাজিক বনানিকৰণ সংমণ্ডল কোকৰাঝাৰ
বড়োলেণ্ড টেৰিটৰিয়েল কাউন্সিল চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE) আৰু আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু (CML)]

জুলাই, ২০১৬

Handwritten signature
Divisional Forest Officer
Social Forestry Division
Kokrajhar

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰভেচন)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সী ফ্ৰান্সিচ ডি ডেভেলপমেণ্ট
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাটী লাইন)
কম্পেল' (COMPELO)	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্টিভিটী)
জি আই এছ (GIS)	ভৌগলিক তথ্য পদ্ধতি (জিঅ'গ্ৰাফিকেল ইনফ'ৰমেছন ছিষ্টেম)
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
এইচ ই (HE)	ভাৰতীয় উদ্যোগিক প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব ইণ্টাৰপ্ৰিনাৰচিপ)
ই ডি চি (EDC)	জৈৱ উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট কমিটী)
জে এফ এম চি (JFMC)	যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফ'ৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
কেজি (Kg)	কিলোগ্ৰাম
কেএম (Km)	কিলোমিটাৰ
এনজিঅ' (NGO)	বেচৰকাৰী সংগঠন
এনটিএফপি (NTFP)	নন টিম্বাৰ ফ'ৰেষ্ট প্ৰডাক্ট
পিডিএছ (PDS)	ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা
পিআৰএ (PRA)	পাৰ্টিচিপেটৰী ৰুৰেল এপ্ৰাইজেল
আৰএছ (Rs/-)	ভাৰতীয় টকা
এছ এইছ জি (SHG)	আত্মসহায়ক গোট
ভিচিডিচি (VCDC)	গাওঁ পৰিষদ উন্নয়ন সমিতি (ভিলেজ কাউন্সিল ডেপল'পমেণ্ট কমিটী)
ডিডিইউজিজেৰাই (DDUGJY)	দীনদায়াল উপাধ্যায় গ্ৰাম জ্যোতি যোজনা

স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
কোকৰাঝাৰ বন সংমণ্ডল
কোকৰাঝাৰ বন চক্ৰ

১০ বছৰৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	ভূমিকা	৪
২	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা	৬
৩	জীৱিকাৰ সম্ভাৱনীয়তা বিশ্লেষণ	১২
৪	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৭
৫	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৯
৬	পৰিশিষ্ট তালিকা	৩৬
	পৰিশিষ্ট (১)	৩৭
	পৰিশিষ্ট (২)	৪১
	পৰিশিষ্ট (৩)	৪২
	পৰিশিষ্ট (৪)	৫৩
	পৰিশিষ্ট (৫)	৫৭
	পৰিশিষ্ট (৬)	৫৮
	পৰিশিষ্ট (৭)	৬৯

<p>প্ৰকল্পটোৰ সম্পৰ্কে</p>	<p>অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়’ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰ্ভেচন)ৰ লক্ষ্য হৈছে— ‘নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্ৰহণেৰে আৰু বনজ আৰু বনজবহিৰ্ভূত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ লগতে বহুমুখী সুসংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত স্থিতিশীল বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনাৰ ব্যৱস্থা কৰা।’ প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হিচাপে কোৱা হৈছে— ‘বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰক পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।’</p> <p>এই প্ৰকল্পটোলৈ মূলতঃ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফ্ৰান্সিচ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনাকে ধৰি সকলো দায়িত্ব বহন কৰিছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়’ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰ্ভেচন ছ’চাইটিয়ে।</p>
<p>ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন</p>	<p>বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাভিত্তিক মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে জীৱিকাৰ কাম-কাজ উন্নত কৰিবলৈ প্ৰকল্পটোত উদ্যোগমূলক বিকাশ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰত্নায়কৰণৰ জৰিয়তে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমানে উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু সেৱাসমূহত মূল্য সংযোজনৰ উপায় উদ্ভাৱন কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰাৰো প্ৰয়োজন।</p> <p>প্ৰকল্পটোৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ’প্ৰিনিঅ’ৰশ্বিপ, আই আই ই), গুৱাহাটী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু ‘চেন্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ’ ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড’ (চি এম এল)ক লৈ এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছে। এই সমিতিখনৰ নাম দিয়া হৈছে— ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ’প্লেনিং এনহেপিং লাইভলিহুড অপচুৰ্ণিটিজ)’ চমুকৈ কম্পেল’।</p> <p>প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে ‘গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান। বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা আৰু স্থিতিশীল বন ব্যৱস্থাপনাক এক প্ৰসাৰিত লক্ষ্য হিচাপে গণ্য কৰা।’ বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যকে এই প্ৰকল্পত সামৰি লোৱা হৈছে।</p>
<p>স্বমক’ৰ জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা</p>	<p>স্বমক’ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি জে এফ এম চি মাইবং বন সংমণ্ডলৰ প্ৰশাসনৰ অধীনত হালথুগাঁও বন সংমণ্ডলৰ কাষৰীয়া উত্তৰ পাটগাঁও আৰু খাচিবাৰী গাঁৱৰ সম্প্ৰদায়ক লৈ গঠন কৰা হৈছে। এই জে এফ এম চি কোকৰাঝাৰ জিলাৰ পাটগাঁও ভি চি ডি চি-ৰ অন্তৰ্গত।</p>

এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা গাঁওখনত বাস কৰা সম্প্ৰদায়সমূহৰ পুৰুষ আৰু মহিলাসকলৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৬ চনৰ জুন মাহত ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ, গুৱাহাটীৰ বিষয়ববীয়া আৰু সম্প্ৰদায়টোৱে গ্ৰহণ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাণ (পি আৰ এ)ৰ জৰিয়তে এই নথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰকল্প নিৰ্দেশনা অনুসৰি আই আই ই-এ এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সংযোজিত কৰিছে। এই নথি গ্ৰহণৰ বাবে আলোচনা কৰি চূড়ান্ত কৰা হৈছিল ২০১৬ চনৰ জুলাইত।

২। স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা

<p>অৱস্থিতি</p>	<p>উত্তৰ পটাগাঁও আৰু খাচীবাৰী নামৰ হলতুগাঁও বন সংমণ্ডলৰ সীমান্তত অৱস্থিত গাঁও দুখনৰ বৰ্তমানৰ সম্প্ৰদায়ক সামৰি স্বমক'ৰ জে এফ এম চি গঠন কৰা হয়। ওপৰৰ জে এফ এমচিয়ে সামৰা এলেকা অসমৰ কোকৰাঝাৰ জিলাৰ পটাগাঁও বি চি ডি চিৰ অন্তৰ্গত।</p> <p>পৰিশিষ্ট ১ত গাঁৱৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।</p>																						
<p>মূল তথ্য</p>	<p>জে এফ এম চিৰ মূল তথ্যসমূহ তলত দিয়া হ'ল।</p> <p>তালিকা-ক : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্যসমূহ।</p> <table border="1" data-bbox="523 779 1390 1758"> <tr> <td>জে এফ এম চিৰ নাম</td> <td>স্বমক'ৰ</td> </tr> <tr> <td>বাসস্থান</td> <td>বড়ো</td> </tr> <tr> <td>ৰাজহ গাঁৱৰ নাম</td> <td>উত্তৰ পটাগাঁও আৰু খাচীবাৰী</td> </tr> <tr> <td>গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি</td> <td>পটাগাঁও</td> </tr> <tr> <td>ৰাজহ চক্ৰৰ নাম</td> <td>কোকৰাঝাৰ</td> </tr> <tr> <td>জিলা</td> <td>কোকৰাঝাৰ</td> </tr> <tr> <td>বন সংমণ্ডল</td> <td>হলতুগাঁও বন সংমণ্ডল</td> </tr> <tr> <td>বন আঞ্চলিক</td> <td>বাৰবাৰী</td> </tr> <tr> <td>বন লাট</td> <td>১নং, মাইনাও চেক গেট</td> </tr> <tr> <td>গঠনৰ বৰ্ষ</td> <td>২০০৯</td> </tr> <tr> <td>জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমাৰ বৰ্ণনা</td> <td> <p>তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে :</p> <p>উত্তৰ : ভূটান আৰু চিৰাং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ডাঠ হাবি</p> <p>দক্ষিণ : ৩১নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ</p> <p>পশ্চিম : শালভাঙা নদী</p> <p>পূব : হলতুগাঁও বন সংমণ্ডলৰ চৰবাৰী আঞ্চলিক</p> </td> </tr> </table> <p>উৎস : জে এফ এম চি তথ্য আৰু ২০১৬-ৰ জুনত হোৱা পি আৰ এ অনুশীলনৰ আলোচনা।</p> <p>অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য-১ তালিকা-১ (পৰিশিষ্টত সন্নিবিষ্ট)</p>	জে এফ এম চিৰ নাম	স্বমক'ৰ	বাসস্থান	বড়ো	ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	উত্তৰ পটাগাঁও আৰু খাচীবাৰী	গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	পটাগাঁও	ৰাজহ চক্ৰৰ নাম	কোকৰাঝাৰ	জিলা	কোকৰাঝাৰ	বন সংমণ্ডল	হলতুগাঁও বন সংমণ্ডল	বন আঞ্চলিক	বাৰবাৰী	বন লাট	১নং, মাইনাও চেক গেট	গঠনৰ বৰ্ষ	২০০৯	জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমাৰ বৰ্ণনা	<p>তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে :</p> <p>উত্তৰ : ভূটান আৰু চিৰাং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ডাঠ হাবি</p> <p>দক্ষিণ : ৩১নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ</p> <p>পশ্চিম : শালভাঙা নদী</p> <p>পূব : হলতুগাঁও বন সংমণ্ডলৰ চৰবাৰী আঞ্চলিক</p>
জে এফ এম চিৰ নাম	স্বমক'ৰ																						
বাসস্থান	বড়ো																						
ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	উত্তৰ পটাগাঁও আৰু খাচীবাৰী																						
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	পটাগাঁও																						
ৰাজহ চক্ৰৰ নাম	কোকৰাঝাৰ																						
জিলা	কোকৰাঝাৰ																						
বন সংমণ্ডল	হলতুগাঁও বন সংমণ্ডল																						
বন আঞ্চলিক	বাৰবাৰী																						
বন লাট	১নং, মাইনাও চেক গেট																						
গঠনৰ বৰ্ষ	২০০৯																						
জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমাৰ বৰ্ণনা	<p>তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে :</p> <p>উত্তৰ : ভূটান আৰু চিৰাং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ডাঠ হাবি</p> <p>দক্ষিণ : ৩১নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ</p> <p>পশ্চিম : শালভাঙা নদী</p> <p>পূব : হলতুগাঁও বন সংমণ্ডলৰ চৰবাৰী আঞ্চলিক</p>																						

<p>কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p>	<p>স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।</p> <p>তালিকা-খ : কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p> <table border="1" data-bbox="517 421 1393 831"> <tr> <td>সভাপতিৰ নাম</td> <td>মনোজ ব্ৰহ্ম</td> </tr> <tr> <td>সদস্য সচিবৰ নাম</td> <td>ৰঞ্জিত সুৰ</td> </tr> <tr> <td>কোষাধ্যক্ষৰ নাম</td> <td></td> </tr> <tr> <td>কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td> <td>পুৰুষ : ৯, মহিলা : ৪</td> </tr> <tr> <td>সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td> <td>ঘৰে প্ৰতি এজনকৈ পুৰুষ আৰু এগৰাকীকৈ মহিলা) যেনে ৮৫</td> </tr> </table> <p>উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য।</p>	সভাপতিৰ নাম	মনোজ ব্ৰহ্ম	সদস্য সচিবৰ নাম	ৰঞ্জিত সুৰ	কোষাধ্যক্ষৰ নাম		কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ৯, মহিলা : ৪	সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	ঘৰে প্ৰতি এজনকৈ পুৰুষ আৰু এগৰাকীকৈ মহিলা) যেনে ৮৫
সভাপতিৰ নাম	মনোজ ব্ৰহ্ম										
সদস্য সচিবৰ নাম	ৰঞ্জিত সুৰ										
কোষাধ্যক্ষৰ নাম											
কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ৯, মহিলা : ৪										
সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	ঘৰে প্ৰতি এজনকৈ পুৰুষ আৰু এগৰাকীকৈ মহিলা) যেনে ৮৫										
<p>পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি</p>	<p>গাঁওখনত বাস কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ৮৫টা। পৰিয়ালৰ আটাইয়েই দৰিদ্ৰ সীমাবেখাৰ তলৰ। গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৪০৬জন। ইয়াৰে ২১৪জন পুৰুষ আৰু ১৯২গৰাকী মহিলা। সকলো অনুসূচিত জনজাতিৰ লোক।</p> <p>উপৰোক্ত তথ্যৰ অধিক বিৱৰণৰ বাবে তালিকা-২ তথ্য-১ চাব পাৰে।</p> <p>ইয়াৰ পৰা জনা যায় যে —</p> <p>(১) প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৪.৭৪ গৰাকী।</p> <p>(২) গাঁওখনৰ লিংগ অনুপাত হৈছে প্ৰতি ১০০০ জন পুৰুষৰ বিপৰীতে ৮৯৭.১৯ গৰাকী মহিলা।</p>										
<p>শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ</p>	<p>সাধুখুটি গাঁৱৰ ৬৭.২৫ শতাংশতকৈ অধিক লোক শিক্ষিত বুলি চিহ্নিত। গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোকেই বিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। আনহাতে তুলনামূলকভাৱে কম সংখ্যক পৰিয়ালত মহাবিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষাপ্ৰাপ্ত সদস্য আছে।</p> <p>জীৱিকা উন্নয়নৰ দক্ষতা সমূহক বিভিন্ন ধৰণেৰে সামৰি লোৱা হৈছে। আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক— এই দুই ধৰণৰ জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী জে এফ এম চি খনত গ্ৰহণ কৰি অহা হৈছে। সাধুখুটি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিত অনানুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়নৰ অৰ্থ হৈছে পৰস্পৰাগতভাৱে পোৱা দক্ষতা। তলত উল্লেখ কৰা ক্ষেত্ৰসমূহত বিভিন্নজনৰ পৰস্পৰাগত দক্ষতা দেখা পোৱা যায় :</p> <p>(ক) ৰেচম</p> <p>(খ) পশুপালন</p> <p>(গ) উদ্যান শস্য আদি</p>										

	<p>সমগ্ৰ দেশৰ লগতে ৰাজ্যখনতো আনুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী প্ৰসাৰৰ বাবে চৰকাৰে সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে কিন্তু এনে কোনো কাৰ্যসূচী এইৰ পৰা এতিয়ালৈকে গাঁওবাসী উপকৃত হোৱা নাই। কিয়নো গাঁওখন অথবা ইয়াৰ পাৰ্শ্বৱৰ্তী অঞ্চলসমূহত তেনে কোনো আঁচনি ৰূপায়ণ কৰা হোৱা নাই।</p>
ভূমি	<p>প্ৰকল্প এলেকাত ভূমিভাগ এনেধৰণৰ —</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ দ অঞ্চলত বোকা মাটি আৰু সমভূমি অঞ্চলত বালিচহীয়া ভূমি। ■ টিলা আৰু পাহাৰীয়া অঞ্চলত ৰঙচুৱা ভূমি। <p>এনে ধৰণৰ ভূমি যিকোনো শস্যৰ খেতিৰ বাবে উপযোগী। এনে ভূমি গোটেই বছৰ সাৰুৱা হৈ থাকে।</p>
পানী	<p>প্ৰকল্প এলেকাটো বিটোত কৰা শ্ৰালভাঙা নদী চুবুৰীয়া ভূটানৰ পাহাৰৰ মাজেৰে বৈ আহি দক্ষিণৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰত পৰিছে।</p> <p>ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত জলাহ ভূমি 'বিল' নামে জনাজাত। এইবিলাক মাছ আৰু আন আন জলচৰ জীৱৰ বাবে চহকী।</p>
জলবায়ু : উষ্ণতা আৰু বৰষুণ	<p>গ্ৰীষ্মকালত সৰ্বোচ্চ তাপমাত্ৰা ৩৮° চেলচিয়াছ। শীতকালত সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা ৮° চেলচিয়াছ।</p> <p>বছৰি বৃষ্টিপাত ৩০০০ মিলিমিটাৰ। ইয়াৰে প্ৰায় এক তৃতীয়াংশ বৃষ্টিপাত বাৰিষা কালত (জুন-চেপ্টেম্বৰ)ত হয়। গাঁওখনত বাৰিষা কালত আৰ্দ্ৰতাৰ পৰিমাণ অতি বেছি (৯০ শতাংশ) আৰু শীতকালত কমি (৩০ শতাংশ কম) হয়গৈ।</p>
বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য	<p>স্থানীয় বনাঞ্চল মূলতঃ সেমেকা সাধাৰণ শালৰ দৰে ক্ৰান্তীয় গছ পোৱা যায়। সেইবোৰৰ ভিতৰত শিশু, আজাৰ, খয়াৰ, কৰচ আদি গছ পোৱা যায়। বনাঞ্চলত যথেষ্ট পৰিমাণে কাঠ ভিন্ন বনজ সম্পদ যেনে শাক, টেকীয়া, বনৌষধি, বাঁহ, খেৰ আদিও পোৱা যায়।</p> <p>অতিৰিক্ত তথ্য বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাত সন্নিবিষ্ট।</p>
ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ	<p>পৰিশিষ্ট ২-ত গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ নমুনা দিয়া হৈছে। ইয়াৰ পৰা গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ এনে ধৰণে দেখা যায়—</p> <ul style="list-style-type: none"> কৃষিৰ বাবে ব্যৱহৃত ভূমি : ৩৮.৭২ শতাংশ কাঠখৰি ৰোপণ : ৩৩.৪ শতাংশ গছৰে আবৃত অঞ্চল : ৩.৩৫ শতাংশ ব্যক্তিগত ৰোপণ এলেকা : ২ শতাংশ ৰাষ্ট্ৰ : ৪৯ শতাংশ বসতি অঞ্চল : ১৬.৬৫ শতাংশ ব্যক্তিগত ৰোপণ এলেকা : ০.৬৭ শতাংশ বসতি অঞ্চল : ২৬.৮১ শতাংশ

<p>ভূমি ধাৰণ</p>	<p>পৰিয়ালসমূহত ভূমি অধিগ্ৰহণৰ প্ৰকাৰ তথ্য-১ৰ তালিকা-৩ ত দিয়া আছে। সেইমতে দেখা যায় —</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ৭.০৬ শতাংশ পৰিয়াল ভূমিহীন ■ ৮৩.৫৬ শতাংশ পৰিয়াল প্ৰান্তীয় কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম) ■ ৯.৪১ শতাংশ পৰিয়াল ক্ষুদ্ৰ কৃষকৰ অন্তৰ্গত (২-১০ হেক্টৰ)
<p>পশুধন</p>	<p>নিম্নোক্ত তালিকাত প্ৰতিটো পৰিয়ালে গড় হিচাপে পোহা পশুধনৰ তালিকা দিয়া হ'ল —</p> <p>গৰু — ১৯২ ছাগলী — ৮৫ গাহৰি — ১৮২ কুকুৰা — ২৭৪</p> <p>তথ্য-১ৰ তালিকা-৪ (পৰিশিষ্ট-৬)ত উপৰোক্ত বিষয়ত বিতংভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে।</p>
<p>গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা</p>	<p>যিকোনো জনবসতি অঞ্চলতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ বহনক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি সন্তোষজনক নহয়। তথ্য-১ৰ তালিকা-৫ ত উল্লেখ কৰা মতে গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি এনেধৰণৰ —</p> <p>প্ৰাকৃতিক আন্তঃগাঁথনি : অধিবাসীসকল পকা আলিবাট, বিদ্যুত সংযোগ, পানী যোগান আৰু মোবাইল সংযোগ আদিৰ দৰে ন্যূনতম সুবিধাখিনিৰ পৰা বঞ্চিত।</p> <p>শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা : শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত দেখা যায়, গাঁওখনত ন্যূনতম শিক্ষা, ৰাজহুৱা পৰিবহণ আৰু স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰৰ সুবিধা নাই। সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলে যাতায়তৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।</p> <p>চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয় (যেনে পুলিচ ষ্টেছন, গাঁও পঞ্চায়তৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) গাঁৱৰ পৰা দূৰৈত অৱস্থিত। থকা ঠাইৰ পৰা বা ওচৰৰ কোনো ঠাইৰ পৰা গাঁওবাসীয়ে ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে।</p> <p>বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তকৰণ : বেংক, ডাকঘৰ আদি বিত্তীয় অনুষ্ঠান গাঁৱৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। সেয়ে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বেংক বা ডাকঘৰত কোনো একাউন্ট নাই।</p>
<p>কৃষিশস্য</p>	<p>গাঁৱৰ উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ বিতং তথ্য নথি-১ৰ তালিকা-৬ত দিয়া হৈছে। গাঁওখনত নিম্নোক্ত শস্যসমূহৰ খেতি হয় —</p> <p>খাৰিফ শস্য : শালি ধান, কচু। ৰবি শস্য : সৰিয়হ। অন্যান্য : মৰাপাট, কঁঠাল, ৰবাব টেঙা, তামোল আদি।</p>

<p>শস্য উৎপাদনৰ ৰূপৰেখা</p>	<p>গাঁৱৰ উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ বিতং উৎপাদন পৰিলেখ তথ্য-১ৰ তালিকা-৭ ত দিয়া হৈছে।</p> <p>গাঁওখনৰ বেছিভাগ লোকেই শালি ধান, হালধি, মছলা আৰু শাক-পাচলি আদিৰ খেতিত জড়িত হৈ থাকে।</p> <p>শস্যসমূহৰ গড় উৎপাদন এনেধৰণৰ —</p> <p>ক) ধান : উৎপাদনৰ ৭৩৫০০ কুইণ্টল। — ২১০০ কুইণ্টল/হেক্টৰ</p> <p>খ) তৈল বীজ : উৎপাদনৰ ৬০০ কুইণ্টল। — ১৫০ কুইণ্টল/হেক্টৰ</p> <p>গ) মছলা : উৎপাদনৰ ১৫০০ কুইণ্টল। — ১৫০ কুইণ্টল/হেক্টৰ।</p> <p>ঘ) শাক-পাচলি : উৎপাদনৰ ১০০০ কুইণ্টল। — ১০০ কুইণ্টল/হেক্টৰ</p>
<p>উপলব্ধ পশুখাদ্য</p>	<p>গাঁওখনত উপলব্ধ পশুখাদ্যৰ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৮ত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। :</p> <p>ক) শস্যৰ অৱশিষ্ট</p> <p>খ) চৰণীয়া পথাৰ</p> <p>গ) ঘৰুৱা আৱৰ্জনা</p> <p>ঘ) সেউজীয়া খাদ্য</p>
<p>বজাৰ</p>	<p>তথ্য নথি-১ৰ তালিকা-৯ত গাঁৱৰ বিভিন্ন বজাৰৰ অৱস্থান দেখুওৱা হৈছে। গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰ কেইখন এনেধৰণৰ—</p> <p>(ক) গেলামাল/পি ডি এচ : পটাগাঁও ৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈত।</p> <p>(খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধ সাপ্তাহিক বজাৰ : পটাগাঁও ৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈত।</p> <p>(গ) প্ৰধান বজাৰ : পাটগাঁও ৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈত।</p>
<p>জলসম্পদ</p>	<p>তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১০ত জল সম্পদসমূহৰ বিষয়ে সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। প্ৰধান জলসম্পদসমূহ এনেধৰণৰ :</p> <p>ক) কেঁচা ৰিং কুৱা : (পানীৰ উপলব্ধতা — বছৰ জুৰি)</p> <p>খ) নদী : (পানীৰ উপলব্ধতা — ঋতুকালীন)</p> <p>গ) খাল : (পানীৰ উপলব্ধতা — বছৰ জুৰি)</p> <p>ঘ) ৰাজহুৱা ৰিং কুৱা : (পানীৰ উপলব্ধতা — বছৰ জুৰি)</p>
<p>শক্তিৰ ব্যৱহাৰ</p>	<p>তথ্য-১ৰ তালিকা-১১ত গাঁৱৰ মুখ্য শক্তিৰ উৎসসমূহক দেখুওৱা হৈছে। সেইখিনি তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল—</p> <p>ক) কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৮৩ টা । উৎস—বনাঞ্চল।</p> <p>খ) কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৫৫ টা । উৎস—বজাৰ।</p> <p>গ) এল পি জি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৩০ টা । উৎস—বজাৰ।</p> <p>ঘ) বিদ্যুত : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ২২ টা ।</p>

<p>আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি</p>	<p>সামাজিক গাঁথনি : গাঁওবাসী জনজাতীয়/সাধাৰণ গোষ্ঠীৰ। তেওঁলোকৰ মাজত কোনো জাতিভেদ প্ৰথা নাই। সমাজত কোনো সামাজিক বিভাজন নাই। দেখা গৈছে সমাজত মহিলাৰ স্থান সন্তোষজনক/সন্তোষজনক নহয়।</p> <p>অৰ্থনৈতিক অৱস্থা : গাঁওবাসীৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওবাসীৰ মূল জীৱিকা হৈছে খেতি, পশুপালন, ব্যৱসায়, দৈনিক মজুৰি আদি। তেওঁলোকৰ বছৰি উপাৰ্জন ১০,০০০ টকাৰ পৰা ১৫,০০০ টকা।</p> <p>জীৱিকাৰ বাবে সৰহ সংখ্যক কোনো যুৱক বা আন ব্যক্তি গাঁৱৰ বাহিৰলৈ যোৱাৰ উদাহৰণ নাই।</p> <p>অতিৰিক্ত বিতং বিৱৰণ পাছৰ শাখাত উপলব্ধ।</p>
<p>মানচিত্ৰ</p>	<p>অংশগ্ৰহণমূলক (পি আৰ এ) অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা তলৰ মানচিত্ৰসমূহ পৰিশিষ্ট-১ ত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ গাঁৱৰ মানচিত্ৰ ■ গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ ■ গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ

৩। জীৱিকাৰ সুযোগসমূহৰ বিশ্লেষণ

<p>পি আৰ এ অনুশীলন</p>	<p>আই আই ই গুৱাহাটীৰ এটা দলে স্বমকৰ গাঁৱত চলোৱা পি আৰ এ অনুশীলনৰ সবিশেষ—</p> <p>তাৰিখ : ৭ জুন, ২০১৬।</p> <p>স্থান : ৰাজত্ৱা ভৱন উত্তৰ পটাগাঁও</p> <p>উপস্থিতি: ৬০ গৰাকী জে এফ এম চিৰ বিষয়ববীয়া, গাঁওবুঢ়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্য, বন বিভাগৰ বিষয়া আদি উপস্থিত আছিল।</p>
<p>পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য</p>	<p>সমাজৰ উন্নয়ন আৰু উন্নীতকৰণৰ বাবে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ জীৱিকাৰ অৱস্থা অধ্যয়ন কৰা আৰু বনাঞ্চলৰ উন্নয়নৰ পৰিকল্পনাই উদ্দেশ্য।</p>
<p>পি আৰ এত ব্যৱহৃত (সা-সৰঞ্জাম) মাপকাঠি আৰু অনুশীলনৰ ফলাফল</p>	<p>অনুশীলনৰ বাবে ভিন্ন মাপকাঠি (সা-সৰঞ্জাম) ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল—এইসমূহ হ'ল :</p> <p>সামাজিক মানচিত্ৰায়ন</p> <p>সম্পদ স্থানাংক</p> <p>সময়ৰেখা পৰ্যবেক্ষণ</p> <p>জীৱিকাৰ ঋতু সম্পৰ্কীয়তা</p> <p>ভেন ডায়েগ্ৰাম</p> <p>পৰিশিষ্ট-৩ বিতং তথ্য প্ৰদান কৰা হৈছে।</p>

স্থানাংক	স্থান নিৰ্ণায়ক অনুশীলন আছিল এনেধৰণৰ		
	<ul style="list-style-type: none"> ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ) <p>পৰিশিষ্ট— ৩ত বিস্তৃত বৰ্ণনা আছে।</p> <p>জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক</p> <p>ক) বয়ন</p> <p>খ) বাঁহ-বেতৰ কাম</p> <p>গ) এড়ী পালন</p> <p>ঘ) বাহন চালনা</p> <p>প্ৰাৰম্ভিক কৰ্মসূচীৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ</p>		
	ক্রমিক নং	স্থানাংক অনুসাৰে গাঁৱৰ ই পি এ	বৰ্ণনা (পৰিশিষ্ট-৩ত অতিৰিক্ত বৰ্ণনা)
	১	বাট-পথ	পাটগাঁৱৰ পৰা খাচীবাৰী লৈ ৬ কিঃ মিঃ পথ পকা
	২	অনাময় ব্যৱস্থা	ঘৰে প্ৰতি এটাকৈ শৌচালয়-কম খৰচৰ চেপ্টিক আৰু চেনিটেৰী ধৰণৰ
	৩	টিউবৱেল	কমেও ৪টা ৰাজহুৱা টিউব ৱেল
	৪	পুখুৰী পুনৰ্নিমাণ	৪ বিঘাৰ পুখুৰী পুনৰ্নিমাণ
	৫	খাচীবাৰী গাঁৱত সৌৰশক্তি	খাচীবাৰী গাঁৱৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালতে সৌৰ চাকি
	<ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰাৰম্ভিক জীৱিকা কাৰ্যক্ৰমৰ প্ৰচাৰৰ বাবে ই পি এ ফাণ্ডৰ পৰা কৰ্মসূচী পুজিত দুই লাখ টকা ৰখাৰ ব্যৱস্থা। ■ জে এফ এম চি এলেকাৰ ভিতৰত কম ব্যয় সাপেক্ষে এটা কাৰ্যালয় আৰু ৰাজহুৱা কৰ্মক্ষেত্ৰ স্থাপন কৰা হ'ব। ■ প্ৰাৰম্ভিক জীৱিকা কাৰ্যক্ৰমৰ প্ৰচাৰৰ বাবে ই পি এ ফাণ্ডৰ পৰা কম ব্যয় সাপেক্ষে পশুপালন চালিৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ব। 		

<p>জীৱিকা অৰ্জনৰ সম্ভাৱনীয়তাসমূহ</p>	<p>জীৱিকা অৰ্জনৰ সুবিধাসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে চিনাক্ত কৰা হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * কৃষি শস্য আৰু উদ্যান শস্য * পশুধন * এন টি এফ পি * দক্ষতা উন্নয়ন * ঋণৰ সুবিধা <p>অতিৰিক্ত আলোচনা এই সম্পৰ্কত তলত দিয়া হ'ল।</p>
<p>কৃষি আৰু উদ্যানশস্য</p>	<p>তথ্য : ২ৰ তালিকা : ১২ৰ পৰা কৃষি আৰু উদ্যানশস্যত এই সম্পৰ্কীয় সুবিধাসমূহ পাব পাৰি।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ</p> <p>(ক) সাৰ, কীটনাশক দ্ৰব্যৰ নিচেই কম প্ৰয়োগ</p> <p>(খ) জলসিঞ্চনৰ সুবিধাৰ অভাৱ।</p> <p>(গ) পাৰাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদি আধুনিক সা-সৰঞ্জাম, কৃষি আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ।</p> <p>সুবিধাসমূহ—</p> <p>(ক) উপযুক্ত ধৰণে আৰু নিয়ন্ত্ৰিতভাৱে কীটনাশক দ্ৰব্য</p> <p>(খ) নতুন প্ৰযুক্তি আৰু কৃষি কৰ্মৰ সৰঞ্জামসমূহৰ প্ৰচলন</p> <p>(গ) সুপৰিকল্পিত প্ৰশিক্ষণৰ দ্বাৰা পৰম্পৰাগতভাৱে কৃষিকৰ্মত পাৰ্গত গাওঁবাসীৰ দক্ষতা বিকাশ কৰা।</p> <p>ল'বলগা আঁচনিৰ পৰামৰ্শঃ</p> <ul style="list-style-type: none"> ট্ৰেক্টৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ কৃষি উন্নয়ন কাৰ্যসূচী কীটনাশক, বৰ্ণসংকৰ খেতিৰ প্ৰশিক্ষণ
<p>পশুধন</p>	<p>তালিকা-১৩ত এই পশুধন সম্পৰ্কীয় অতিৰিক্ত তথ্য দিয়া হ'ল।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ—</p> <p>ক) দুৰ্বল আৰ্থিক অৱস্থাৰ হেতু বজাৰৰ পৰা পশুখাদ্য ক্ৰয় কৰাত অসমৰ্থ।</p> <p>খ) গছৰ পৰা পোৱা পশুখাদ্য বা শস্যৰ অৱশিষ্ট ৩ ৰ পৰা ৪ মাহলৈহে উপলব্ধ।</p> <p>সেউজ পশুখাদ্যও গোটেই বছৰ উপলব্ধ নহয়।</p> <p>গ) পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰ নাই।</p> <p>ঘ) পশু পালনৰ জ্ঞানৰ অভাৱ।</p> <p>ইয়াৰ সুবিধাসমূহ—</p> <p>ক) পশুপালনৰ পৰা উচ্চ উপাৰ্জন</p> <p>খ) দুগ্ধ আৰু দুগ্ধজাত দ্ৰব্যৰ বাবে কোকৰাঝাৰ জিলা সদৰ আৰু পশ্চিমবংগত যথেষ্ট চাহিদা আছে যদিও এই ঠাই জে এফ এম চিৰ পৰা যথেষ্ট দূৰত।</p> <p>পৰামৰ্শ :</p> <p>ক) গাহৰি পালন।</p> <p>খ) কুকুৰা পালন।</p>
<p>এন ডব্লিউ এফ পি</p>	<p>তথ্য-২ৰ তালিকা-১৪ত এন ডব্লিউ এফ পিৰ সুবিধাসমূহৰ বিস্তৃত তথ্য আছে।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতা :</p>

	<p>ক) এন ডব্লিউ এফ পিৰ সঠিক ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে উপযুক্ত জ্ঞানৰ অভাৱ। খ) কাৰিকৰী জ্ঞান নাই। গ) প্ৰছেচিং ইউনিট নাই।</p> <p>সম্ভাৱনাসমূহ ক) সাৰুৱা মাটিৰ উপলব্ধতা।</p> <p>সম্ভাৱনাসমূহ ক) ফলৰ গছ ৰোপন খ) ভেষদ উদ্ভিদত সুগন্ধি উদ্ভিদ ৰোপণ</p>
বিশেষ দক্ষতা	<p>তথ্য : ২ৰ তালিকা : ১৫ত বিশেষ দক্ষতা সম্ভাৱনাসমূহৰ বিস্তৃত তথ্য আছে। মূল প্ৰতিবন্ধকতা :</p> <p>ক) উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বহুমুখীকৰণৰ অভাৱ খ) উৎপাদিত দ্ৰব্যৰ মান উন্নীতকৰণৰ গৱেষণাৰ অভাৱ গ) টি কিউ এম কৌশলৰ অভাৱ</p> <p>ইয়াৰ সম্ভাৱনাসমূহ :</p> <p>ক) ভাল যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধ কৰা খ) দক্ষ লোকসকলৰ প্ৰশিক্ষণ গ) চৰকাৰৰ পৰা বিত্তীয় সাহায্য</p> <p>পৰামৰ্শসমূহ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক সা-সৰঞ্জামৰ প্ৰশিক্ষণ ■ গাঁওবাসীৰ বাবে আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱস্থা ■ দক্ষতা বিকাশ আৰু নতুন উৎপাদন বিকাশ আৰু উৎপাদন বিবিধতাৰ প্ৰশিক্ষণ ■ কেঁচামালৰ বেংক স্থাপন ■ উৎপাদিত সামগ্ৰী প্ৰতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ বাবে বৃহৎ পৰিমাণত দিয়াৰ ব্যৱস্থা
স্বাৰ্থ সুবিধা	<p>তথ্য-২ৰ তালিকা-১৬ত এই বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াৰ মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ হ'ল :</p> <p>ক) বিধিবদ্ধ বিত্তীয় ব্যৱস্থাৰ পৰা বহিষ্কাৰ খ) স্থানীয় ধাৰ দিয়া ব্যক্তি বা অবিধিবদ্ধ বিত্তীয় অনুষ্ঠানে আৰোপ কৰা অত্যধিক সূতৰ হাৰ</p> <p>সুবিধাসমূহ :</p> <p>ক) আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন খ) উপযুক্ত সজাগতা</p> <p>পৰামৰ্শ :</p> <p>চুবুৰীয়া অঞ্চলত টকা-পইচা লেনদেন সম্পৰ্কীয় আধুনিক অনুষ্ঠানৰ ব্যৱস্থা কৰা।</p>

<p>কৌশলগত হস্তক্ষেপ</p>	<p>জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ওপৰত উল্লিখিত পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে সাৰাংশ কৰা হৈছে :</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) কৃষি আৰু উদ্যানশস্য : ট্ৰেক্টৰ পৰিচালনা প্ৰশিক্ষণ, কৃষি দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী, কীটনাশক সাৰ আৰু হাইব্ৰিড কৃষিৰ সন্দৰ্ভত প্ৰশিক্ষণ। ২) পশু পালন : গাহৰি পালন, কুকুৰাপালন ৩) বিশেষ দক্ষতা : আধুনিক সা-সঁজুলিৰ প্ৰশিক্ষণ, গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তিবিদ্যা উপলব্ধ কৰোৱা। উৎপাদন বৃদ্ধি আৰু উৎপাদিত দ্ৰব্যৰ বিবিধতা প্ৰদানৰ বাবে গাঁওবাসীৰ দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ, কেঁচামালৰ সঞ্চয় ঘৰ স্থাপন, প্ৰাতিষ্ঠানিক ত্ৰেতাৰ লগত উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ সুব্যৱস্থা কৰা। ৪) ঋণ সুবিধা : কাষৰীয়া অঞ্চলত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন।
-------------------------	--

৪. জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

<p>উপাৰ্জন সৃষ্টি বিশ্লেষণ</p>	<p>নিম্নোক্ত শিতানসমূহত জীৱিকাৰ বিশ্লেষণ কৰা হয় —</p> <p>ক) জীৱিকাৰ সহায়</p> <p>খ) জীৱিকাৰ বিষয়</p> <p>গ) সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জীৱিকাক অগ্ৰাধিকাৰ</p> <p>স্বমক'ৰ জে এফ এম চি-ৰ অধীনৰ অঞ্চলসমূহত পি আৰ এ-ৰ অনুশীলন সম্পন্ন কৰি নিম্নোক্ত নিৰ্ণায়কসমূহক আগত ৰাখি এনেদৰে জীৱিকাৰ সুবিধা বিশ্লেষণ কৰা হৈছে—</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰাকৃতিক মূলধন ■ বস্তুগত মূলধন ■ সামাজিক মূলধন ■ মানৱ মূলধন ■ বিত্তীয় মূলধন
<p>প্ৰাকৃতিক মূলধন</p>	<p>স্বমক'ৰ জে এফ এম চি-ৰ মূল প্ৰাকৃতিক মূলধন হৈছে মহামায়া সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। গাঁওখনৰ বেছিভাগ মানুহেই কাঠখৰি, সেউজ পশুখাদ্য, কাঠ আদিৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওবাসীয়ে কৃষি আৰু পশু-পালনৰ বাবে এই নদীৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰে।</p> <p>(তালিকা ১০, ১১ দ্ৰষ্টব্য)</p>
<p>বস্তুগত মূলধন</p>	<p>স্বমক'ৰ জে এফ এম চি-ৰ অন্তৰ্গত, সৰহ সংখ্যক লোকেই কৃষি কৰে আৰু প্ৰান্তীয় খেতিয়কসকলৰ ২ হে'ৰতকৈ কম মাটি আছে। এই বিষয়ে বিতং তথ্য তালিকা -৩-ৰ পৰিশিষ্ট-৬ ত দিয়া হৈছে।</p> <p>গাঁওখনত কোনো পকা ঘৰ নাই; আটাইবোৰ ঘৰ খেৰৰ ইন্ধনৰ বিভিন্ন উত্সী হিচাপে জৈৱ গেছ, কেৰাচিন, বিদ্যুত আৰু এল পি জি উপলব্ধ। গাঁওবাসীয়ে ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে কাঠখৰি আৰু কেৰাচিনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। এল পি জি-ৰ ব্যৱহাৰ আছে যদিও তেনেই সীমিত। (তালিকা -১০, ১১ দ্ৰষ্টব্য)</p> <p>জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত মাত্ৰ ১ টা প্ৰাথমিক স্কুল আছে আৰু গাঁৱৰ বাহিৰত ১টা মাধ্যমিক স্কুল আছে। আৰু কোনো শিক্ষানুষ্ঠান নাই। (তালিকা-৫ দ্ৰষ্টব্য)</p> <p>পানীৰ উৎসত হিচাপে জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত ৬টা জুৰি আছে।</p>
<p>সামাজিক মূলধন</p>	<p>সজাগতাৰ অভাৱৰ বাবে জে এফ এম চি-ৰ অনুষ্ঠানসমূহত গাঁওবাসী বিশেষভাৱে জৰিত নহয়। এই ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ মাজত মাজত সজাগতাৰ অভাৱ। সেয়ে এই অনুষ্ঠানবোৰে আগবঢ়োৱা সা-সুবিধাবোৰ তেওঁলোকে লাভ কৰিব নোৱাৰে।</p> <p>জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত কোনো যুৱ সংঘ নাই। জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত মাত্ৰ ১টা ৰাজহুৱা ভৱন আছে আৰু তাতে সামাজিক সভা-সমিতিবোৰ হয়।</p>
<p>মানৱ মূলধন</p>	<p>জে এফ এম চি-ৰ এলেকাৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ৬৭.২৫ শতাংশ লোক শিক্ষিত।</p>

<p>বিত্তীয় মূলধন</p>	<p>জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত কোনো চৰকাৰী বেংক বা ঋণদান অনুষ্ঠান নাই। তথাপিও গাঁওবাসীৰ কোনো কোনোৱে অনানুষ্ঠানিক গোট, আত্মীয়- স্বজন আদিৰ পৰা ধন ধাৰে লয়।</p> <p>সকলো লোকৰে বাণিজ্যিক বেংকত একাউণ্ট আছে যদিও তেওঁলোক এনে বিত্তীয় অনুষ্ঠানৰ সা-সুবিধা সম্পৰ্কে জ্ঞাত নহয়।</p>
<p>জীৱিকা পৰিপেক্ষিত</p>	<p>স্বমকৰ জে এফ এম চি- এলেকাত চিনাক্ত কৰা জীৱিকাৰ বিষয়সমূহ এনে ধৰণৰ —</p> <p>ক) জে এফ এম চি-ৰ মুঠ উপাৰ্জনৰ সৈতে জৰিত বিশেষ জীৱিকাৰ বিষয়ৰ অৱদান</p> <p>খ) বিশেষ জীৱিকাৰ বিষয়ৰ সন্নিবিষ্ট শতকৰা উপাৰ্জন</p> <p>গ) সম্ভাৱনাময় জীৱিকাৰ বিষয়সমূহ অগ্ৰাধিকাৰ ক্ৰম</p>
<p>জীৱিকা উপাৰ্জনৰ কাৰ্যসূচী</p>	<p>গাঁওখনৰ মূল উপাৰ্জনমূলক কাৰ্য হ'ল —</p> <p>ক) বয়ন</p> <p>খ) পশুপালন</p> <p>গ) এড়ী সূতা উৎপাদন</p>
<p>আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্যকলাপ</p>	<p>গাঁৱৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে তলৰ কাৰ্যসূচীসমূহ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে :</p> <p>১) সজাগতা সৃষ্টি কৰা</p> <p>২) সাংগঠনিক কৰ্মেৰে গোট গঠন</p> <p>৩) সমিলমিলেৰে গাঁওবাসীক জড়িত কৰি জীৱিকা সৃষ্টি</p>
<p>শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণ</p>	<p>তলত উল্লেখিত কাৰ্যসূচীসমূহৰ পৰিকল্পনা</p> <p>১) নাই।</p> <p>২) নাই।</p> <p>উৎস : তথ্য : ৪ৰ তালিকা : ৩৪</p>
<p>কৰ্মসূচীৰ সাৰাংশ</p>	<p>পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত সংলগ্ন কৰা হৈছে।</p>
<p>সংপৃক্তকৰণ</p>	<p>পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লেখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি :</p> <p>ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) — গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে</p> <p>খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।</p> <p>গ) স্বৰ্ণজয়ন্তী গ্ৰাম সৰোজগাৰ যোজনা (S J G S Y) — জলসিঞ্চন আৰু বেছিনৰ কাৰণে।</p> <p>ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)</p> <p>ঙ) দক্ষতা বিকাশ আঁচনি (Skills Development Programme)</p> <p>চ) গ্ৰামোন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে পোৱা উপযোগী অন্যান্য আঁচনি।</p> <p>উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।</p>

৫. স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল উন্নীতকৰণৰ আঁচনি

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাণ পি আৰ এ-ৰ অনুশীলন মতে, স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ এক অংশ ৰূপে এই বনাঞ্চল উন্নীতকৰণৰ আঁচনি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই আঁচনিৰ লক্ষ্য হৈছে, সমকৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনৰ বনাঞ্চলত উপভোগ আৰু জীৱিকা বৰ্তাই ৰাখি জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য বজাই ৰখা, সংৰক্ষণৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰা।

১। জে এফ এম চিৰ বনসমূহৰ অৱস্থা

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ মতে সমকৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ স্থিতি এনেধৰণৰ :

- ক) বন-বিভাগে সমকৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিক বনাঞ্চলৰ হাবি এলেকাৰ স্বৰ্ত আৰোপ
- খ) ৰোপিত বা ৰোপণ কৰিবলগীয়া ৰাজহুৱা ভূমিভাগ আৰু বনাঞ্চলৰ বাহিৰৰ ভূমিলৈ নিৰ্দেশ।

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনৰ এই উভয় ভাগ সম্পৰ্কে কৰা চমু আলোচনা এনেধৰণৰ —

১.১। বনাঞ্চল আৰু ইয়াৰ অৱস্থা

স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনৰ বনাঞ্চলৰ বিতং বিৱৰণ প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ অধীনত তালিকা - ৩.১ত দিয়া হৈছে (বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা), যিবোৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত পৰিশিষ্ট হিচাপে সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। অন্যান্য বৃক্ষৰোপিত এলেকা (বা বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগা) বিবেচনা কৰাৰ পিছত স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা তলত দিয়াৰ দৰে সাৰসংক্ষেপ কৰা হৈছে।

তালিকা-১ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬ -৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নাম : বীট : ঝাৰবাৰী কম্পাৰ্টমেণ্ট	৬০ হেক্টৰ	৩ কিঃমিঃ	ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা	সপ্তাহত এবাৰ
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰ : ভি এফ / অন্যান্য			ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা	
মুঠ	৬০০ হেক্টৰ		ভাল এলেকা : হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ৬০ হেক্টৰ	

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা ৩.১ / বন বিয়য়া আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াৰ পৰা দেখা গৈছে যে স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ এলেকাত থকা বনাঞ্চলৰ ৬০ হেক্টৰৰ ৬০ হেক্টৰেই ক্ষতিগ্ৰস্ত।

১.২। বনভূমিৰ প্ৰকাৰ :

স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনৰ ভূমিভাগ বালিচ'হীয়া। ভূমিৰ প্ৰকাৰ সম্পৰ্কত কিছুমান লক্ষণীয় দিশ এনেধৰণৰ—

তালিকা- ২ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ

তালিকা- ২ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ

পৰিমাণ	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	কম উৰ্বৰ	নাই
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	আছে	নাই
উপস্থিতি :		
(ক) পলস	নাই	নাই
(খ) বোকা মাটি	নাই	নাই
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	নিম্ন	নাই
(ঘ) বালিচাহি	নাই	নাই

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা ২/ বন বিষয়া আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা

স্বমক'ৰ জে এফ এম চি ৰ বনাঞ্চলৰ সাৰুৱা মাটিৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল :

ক) বোকা মাটি

খ) কম সাৰুৱা

১.৩ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ তলত দিয়া হ'ল। এইটো মন কৰিবলগীয়া যে স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা ৩ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	খয়াৰ	ছেনিগেলিয়া কেটেচু
	শিশু	ডালবাৰজিয়া ছিছু'
	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুন
	ভেলকৰ	ট্ৰিৰা মুডিফোলা
	যোঁৰা নিম	মিলিয়া
গুল্ম	ঢেকীয়া	ফাৰ্নছ
	জাৰ্মানী বন	এট্ৰ'পা বেলোড'না
ঔষধি উদ্ভিদ	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
	শিলিখা	টাৰ্মিচনালিয়া চেবুলা
	নিম	আজাদ্ৰিএক্টনিডিকা
	আমলখি	ফিলাছুচ এমল্লিকা
উৎপাদন		
অন্যান্য, যদি আছে		

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'গ। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২। বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচী

তলৰ উপশাখাসমূহত স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কাৰ্যসূচীসমূহ দিয়া হ'ল :

২.১। জে এফ এম চিৰ অতীত সুৰক্ষা ব্যৱস্থা

অতীতত বন সুৰক্ষা বাবে স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ লোৱা ব্যৱস্থাসমূহ আলোচনা কৰা হ'ল :

- ক) অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়াল : ৮৫
- খ) জড়িত থকা সদস্যৰ সংখ্যা : সকলো গাঁওবাসী
- গ) ব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ : উপলব্ধ নহয়
- ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা : উপলব্ধ নহয়

(উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩ জে এফ এম চিৰ অৱস্থা viii+ix, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা)

২.২। বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘৰুৱা চাহিদাৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতাৰ তথ্য তলৰ তালিকাত।

তালিকা- ৪ (ক) : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কিভাৰে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	সপ্তাহত এবাৰ	৬০-৭০ কিঃ গ্ৰাঃ	-	উদ্ভিদ
ঘৰত ব্যৱহৃত কাঠ	—	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে	—	—	—	—
সৰু কাঠ	—	—	—	—
খুঁটা/বাঁহ	—	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.২/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা স্বমক'ৰ জে এফ এম চিত মুঠ ১২০টা পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা এইটো গম পোৱা যায় যে স্বমক'ৰ গাঁৱৰ বাবে বছৰি মুঠ বনজ উৎপাদনৰ চাহিদা নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণৰ—

তালিকা- ৪ (খ) : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	৩০৯৪০০	
ঘৰৰ বাবে কাঠ (খুঁটা আকাৰৰ)		
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ		
খুঁটা/বাঁহ		
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য		
এন টি এফ পি		
অন্যান্য		

সূত্ৰ : ওপৰৰ তালিকা-৪ (ক) আৰু সম্প্ৰদায়ৰ তথ্যৰ তালিকা-৪ (ক) x মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা (*) = পৰিয়ালসমূহৰ গড় চাহিদাৰ আনুমানিক পৰিমাণ

২.৩। গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰিও গাঁওবাসীয়ে বনাঞ্চলত উৎপাদিত দ্ৰব্য সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰী

কৰে। স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনত গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণনৰ তথ্য দ্ৰব্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল —

তালিকা- ৫ (ক) : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	ঋতু / মাহ	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ		সংগ্ৰহৰ স্থান
		সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ গড় পৰিমাণ (কিঃ গ্ৰাঃ)	
কাঠখৰি	বছৰ জুৰি	৯	২০০-৩০০	বনাঞ্চল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	-	-	-	-
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-	-
বাঁহ	-	-	-	-
খুঁটা	-	-	-	-
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	-	-	-	-
এন টি এফ পি	-	-	-	-

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৩/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ লগত সম্পৰ্কিত কিছু প্ৰাসংগিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫ (খ) : বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন (অতিৰিক্ত তথ্য স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ)

বনজ উৎপাদনৰ নাম	উদ্ধৃত বিপণন (কিঃ গ্ৰাঃ)	কেনেদৰে বিপণন কৰা হয়	বনজ উৎপাদন বিক্ৰীৰ মাধ্যমেৰে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় আয়
কাঠখৰি	৩২৪০০	পাটগাঁও	১২০০
ঘৰৰ বাবে কাঠ	-	-	-
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-
বাঁহ	-	-	-
খুঁটা	-	-	-
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	-	-	-
এন টি এফ পি	-	-	-
অন্যান্য—	-	-	-

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২.৪। বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা— ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল। আগৰ তালিকাৰ খবৰৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি।

তালিকা- ৬ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা (বাৰ্ষিক কিঃ গ্ৰাঃ) তালিকা-৪ (খ)ৰ পৰা	উদ্ধৃত্ত বিপণন কৰা হৈছে তালিকা-৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ চাহিদা (কিঃ গ্ৰাঃ)
কাঠখৰি	৩০৯৪০০	৩২৪০০	৩৪১৮০০
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	—
বাঁহ	-	-	—
খুঁটা	—	-	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	-	-	-
অন্যান্য—	-	-	-

উৎস : তালিকা-৪ (খ) আৰু ৫ (খ) শাখাত দিয়া আগৰ পৃষ্ঠাৰ পৰা।

৩। বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়

৩.১। সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল—

তালিকা- ৭ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্ব (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনীভাৱে কাঠকটা	নহয়	নহয়
কাঠ চোৰাং চালান	নহয়	নহয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	নহয়	নহয়
বনভূমি বেদখল	নহয়	নহয়
অন্যান্য	নহয়	নহয়

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা
সেয়েহে, উপৰোক্ত জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়ত সন্মুখীন হোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—

ক) চাৰণ—স্থানীয় পশু

খ) চাৰণ — আন ঠাইৰ পশু

৩.২। বনাঞ্চল ক্ষতিৰ কাৰণসূহ—

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিত বনাঞ্চল ক্ষতিৰ কাৰণসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

ক) গছ কটা

খ) পশুৰ চাৰণ

সূত্র : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৬ -বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৪। বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিত বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত উপ-শাখাত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি, যেনে সুৰক্ষাৰ পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰিচৰ্যা), নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, ব্যৱস্থাপনা আৰু অতিৰিক্ত ক্ৰিয়া।

৪.১। সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত দিয়াৰ দৰে— স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ পূৰ্বে আলোচিত উপ-শাখা ৩.১ৰ পৰা আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা- ৮ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা				
সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব	বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি	ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ/মধ্যম/নিম্ন)
সামাজিক বেৰা	বেৰ	শস্য ৰোপণত সীমা দিয়া	ঘাঁহৰ সময়	উচ্চ
অগ্নিকাণ্ডৰ সুৰক্ষা	বনাঞ্চলৰ ভিতৰত	—	শৰৎ-শীতকাল	উচ্চ

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৭/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

গতিকে, স্বমক'ৰ জে এফ এম চিত পৰিকল্পনা কৰা বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ প্ৰতিৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ (উচ্চ/মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰ) তলত দিয়াৰ দৰে—

ক) বেৰ

খ) অগ্নিকাণ্ডৰ সুৰক্ষা

৪.২। প্ৰস্তাৱিত অভিযানৰ প্ৰকাৰ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চি-ৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৯ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চি-ৰ প্ৰস্তাৱিত অভিযানৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চি-ৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টৰ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
কটা গছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
জল বিভাজিকা নিৰাময়	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
জলাধাৰ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
ঘাঁহ আৰু তৃণভূমিৰ কাম	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
বাঁহ ৰোপণ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	জুন-জুলাই	
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	জুন-জুলাই	
কলম আৰু নিৰাময়	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
বাস্তৱিক বেৰ	হয়	হয়	নভেম্বৰ-ফেব্ৰুৱাৰী	এন টি ই পি ৫০ হেক্টৰ
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	জুন-জুলাই	১০০ হেক্টৰ
অন্যান্য কাম-কাজ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৯/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

এইদৰে নিম্নোক্ত নিৰাময় ব্যৱস্থাসমূহ সাধুখুটি বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

- ক) বীজ ৰোপণ
- খ) গছৰ শিপা আৰু অংকুৰ কটা
- গ) বাস্তৱিক বেৰ
- ঘ) সামাজিক বেৰ

৪.৩। বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম-কাজ আৰু বন সৃষ্টি

ওপৰত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট বিষয়বিলাক তলত দিয়া তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১০ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চি-ৰ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টৰৰ হিচাপত নিৰ্দ্ধাৰিত এলেকা	ব্লক ৰোপণৰ বাৰে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	—	—	শাল, চেগুণ, গমাৰি	২ মিঃ × ২ মিঃ
খণ্ড ৰোপণ	২০০	উচ্চ	শাল, চেগুণ, গমাৰি, ঘোঁৰানিম, খয়াৰ	৩ মিঃ × ৩ মিঃ ২ মিঃ × ২ মিঃ
ভেষজ উদ্ভিদ ৰোপণ (নিম, আমলখি, মছুৱা বাহেৰা)	৫০	উচ্চ	এন টি এফ পি	২ মিঃ × ২ মিঃ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	—	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	—	—	—	—
অন্যান্য	-	-	-	-
মুঠ এলেকা (হেক্টৰ)	২৫০ হেক্টৰ			

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৮/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৪। বনাঞ্চল উন্নয়ন —কৰ্ম পৰিকল্পনা

খণ্ড ৰোপণৰ বাবে শাল মিশ্ৰণৰ সৈতে লিটিকাৰ কৰ্ম পৰিকল্পনা

বৃক্ষৰোপণৰ নাম	: শালৰ সৈতে মিশ্ৰিত গছৰ খণ্ড ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি
বৃক্ষৰোপণৰ সময়	: ২০১৬-১৭ ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)
বৃক্ষৰোপণ এলেকা	: ১০০ হেক্টৰ
মাটিকালি	: ৩ মিঃ × ৩ মিঃ — ১১০০ গছ প্ৰতি হেক্টৰত
ৰোপণ কৰিব পৰা বৃক্ষৰ সংখ্যা	: ১১০০০০ (৪,৪০০০ আনুমানিক বছৰী)
খণ্ডৰ সংখ্যা	: ৪টা (২৫ হেক্টৰকৈ)
প্ৰজাতি	: শাল, সংলগ্ন- গমাৰি, শিশু, তিতাচপা আদি
পৰিমাণ	: এ পি এফ বি চি এছৰ অনুমোদন ক্ৰমে (প্ৰতি দুই বছৰৰ মূৰত ২০ শতাংশ বৃদ্ধি পাব)

ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ
২০১৬-১৭	উপযুক্ত স্থান নিৰ্বাচন প্ৰাকৃতিকভাৱে সৰা গুটি পৰীক্ষণ—সম্ভাৱনীয়তা আৰু জৈৱিক হস্তক্ষেপ নিৰূপণ। এলেকা ১০০ হেক্টৰতকৈ কম নহয়। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰীত ভূমি চিনাক্তকৰণ, ৪টাকৈ ব্লকত বিভক্ত, ভূমি উন্নতকৰণ, ভূমিৰ কাম ১০০০ টকা হেক্টৰ
২০১৭-১৮*	ব্লক ৰোপণ ৩ মি x ৩ মি, ১১১১ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং
২০১৮-১৯*	ব্লক ৰোপণ ৩ মি x ৩ মি, ১১১১ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ১ম নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০১৯-২০*	ব্লক ৰোপণ ৩ মি x ৩ মি, ১১১১ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ২য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২০-২১*	ব্লক ৰোপণ ৩ মি x ৩ মি, ১১১১ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ৩য় নিৰাণি :
২০২১-২২*	৪য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২২-২৩*	৫য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৩-২৪*	৬ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৪-২৫*	৭ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৫-২৬*	৮ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা

* পাঁচ বছৰীয়া বৃক্ষৰোপণৰ পূৰ্বে নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ব্যৱধানত নিৰাণি কাৰ্য হাতত ল'ব লাগিব।

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১০/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

মিশ্ৰিত কঠিন কাঠ, খৰি আৰু বাঁহ ৰোপণৰ কাৰ্য পৰিকল্পনা

ৰোপণক্ষেত্ৰৰ নাম	: গমাৰি সৈতে কাঠখৰি আৰু বাঁহৰ সহযোগী গছৰ মিশ্ৰণৰ খণ্ড ৰোপণ
ৰোপণৰ সময়	: ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)
ৰোপণ ক্ষেত্ৰৰ আয়তন	: ১০০ হেক্টৰ
ব্যৱধান	: ২ মি x ২ মি ২৫০০ গছ প্ৰতি হেক্টৰ
গছৰ সংখ্যা	: ২,৫০০০০ (বছৰি প্ৰায় ৬২,৫০০ কৈ)
খণ্ডৰ সংখ্যা	: ৪টা (হেক্টৰে প্ৰতি ২৫)
প্ৰজাতি	: গমাৰি, সহযোগী এজাৰ, কৰৈ, খায়ৰ, ছিছু, জিয়া, অৰ্জুন, ঘোঁৰা নিম, বাঁহ (জাতি, কাক, ভলুকা, বিজুলী) আদি।

ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ
২০১৬-১৭	উপযুক্ত স্থান নিৰ্বাচন প্ৰাকৃতিকভাৱে সৰা গুটি পৰীক্ষণ—সম্ভাৱনীয়তা আৰু জৈৱিক হস্তক্ষেপ নিৰূপণ। এলেকা ১০০ হেক্টৰতকৈ কম নহয়। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰীত ভূমি চিনাক্তকৰণ, ৪টাকৈ ব্লকত বিভক্ত, ভূমি উন্নতকৰণ, ভূমিৰ কাম ১০০০ টকা হেক্টৰ
২০১৭-১৮*	ব্লক ৰোপণ ২ মি X ২ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং
২০১৮-১৯*	ব্লক ৰোপণ ২ মি X ২ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ১ম নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০১৯-২০*	ব্লক ৰোপণ ২ মি X ২ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ২য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২০-২১*	ব্লক ৰোপণ ৩ মি X ৩ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ৩য় নিৰাণি :
২০২১-২২*	৪য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২২-২৩*	৫য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৩-২৪*	৬ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৪-২৫*	৭ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৫-২৬*	৮ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা

* গছ ৰোৱাৰ পিছত পাঁচ বছৰৰ বিৰতিত ছিলাভি কালচাৰেল ঠিনিং (কলপ দিয়া) প্ৰক্ৰিয়া চলাব লাগিব।

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা- ৩, তালিকা-৩.১০। বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু বাসিন্দাসকলৰ সৈতে আলোচনা।

কাঠ ভিন্ন বনজ উৎপাদনৰ খণ্ড ৰোপণৰ বাবে কাৰ্য পৰিকল্পনা

ৰোপণক্ষেত্ৰৰ নাম	: এন টি এফ পি ৰোপণ
ৰোপণৰ সময়	: ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)
ৰোপণ ক্ষেত্ৰৰ আয়তন	: ৫০ হেক্টৰ
ব্যৱধান	: ২ মি X ২ মি ২৫০০ গছ প্ৰতি হেক্টৰ
গছৰ সংখ্যা	: ১,২৫০০০ (বছৰি প্ৰায় ৩১,২৫০ কৈ)
খণ্ডৰ সংখ্যা	: ৪টা (হেক্টৰে প্ৰতি ২৫)
প্ৰজাতি	: আমলখি, হলিখা, ভমোৰা, ভহেৰা, আম মধুৰিআম,নিম, অৰ্জুন আদি।

ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ
২০১৬-১৭	উপযুক্ত স্থান নিৰ্বাচন প্ৰাকৃতিকভাৱে সৰা গুটি পৰীক্ষণ—সম্ভাৱনীয়তা আৰু জৈৱিক হস্তক্ষেপ নিৰূপণ। এলেকা ৫০ হেক্টৰতকৈ কম নহয়। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰীত ভূমি চিনাক্তকৰণ, ৪টাকৈ ব্লকত বিভক্ত, ভূমি উন্নতকৰণ, ভূমিৰ কাম ১০০০ হেক্টৰ টকাকৈ তিনি বেৰযুক্ত বেৰ ২৮০০ আৰ এম ৫৬.৩৬ টকা হেক্টৰ আৰ এম
২০১৭-১৮*	ব্লক ৰোপণ ২ মি x ২ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং
২০১৮-১৯*	ব্লক ৰোপণ ২ মি x ২ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ১ম নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০১৯-২০*	ব্লক ৰোপণ ২ মি x ২ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ২য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২০-২১*	ব্লক ৰোপণ ৩ মি x ৩ মি, ২৫০০ গছহে : এপ্ৰিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ৩য় নিৰাণি :
২০২১-২২*	৪য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২২-২৩*	৫য় নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৩-২৪*	৬ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৪-২৫*	৭ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৫-২৬*	৮ষ্ঠ নিৰাণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা

* গছ ৰোৱাৰ পিছত পাঁচ বছৰৰ বিৰতিত ছিলিভি কালচাৰেল ঠিনিং (কলপ দিয়া) প্ৰক্ৰিয়া চলাব লাগিব।

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা- ৩, তালিকা-৩.১০। বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু বাসিন্দাসকলৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৫। নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা তলত দিয়া ধৰণৰ নাৰ্ছাৰীসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা হৈছে।

ক) জে এফ এম চিৰ অধীনৰ লোকসকলৰ নাৰ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীকে ধৰি)

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী অন্যান্য নাৰ্ছাৰীৰ বিতং তথ্য তলত দিয়া হ'ল।

জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী

নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা স্বমক'ৰ জে এফ এম চি-ৰ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা নিম্নোক্ত ধৰণৰ নাৰ্ছাৰীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল—

তালিকা- ১১ (ক) জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী, স্বমক'ৰ জে এফ এম চি

নাৰ্ছাৰীৰ স্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বৰ্ষ	বীজৰ পৰিমাণ	মন্তব্য
গাঁৱৰ মাজত	মুখ্য- শাল, চেগুণ	২০১৬-১৭	৩৭০০০	২০১৭-২০১৮ বৰ্ষত গ্ৰহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৫০০০০	
	মুখ্য- শাল, চেগুণ	২০১৭-১৮	৩৭০০০	২০১৮-২০১৯ বৰ্ষত গ্ৰহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৪৫০০০	
	মুখ্য- শাল, চেগুণ	২০১৮-১৯	৩৭০০০	২০১৯-২০২০ বৰ্ষত গ্ৰহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৪০০০০	
	মুখ্য- শাল, চেগুণ	২০১৯-২০	৩৭০০০	২০২০-২০২১ বৰ্ষত গ্ৰহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৪০০০০	

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা- ৩, তালিকা-৩.১১। বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৬। প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা- ১০ বছৰ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বৃক্ষ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল। এই পৰিকল্পনাই দহ বছৰ সামৰি লৈছে।

ক) কাঠৰ প্ৰজাতি : শাল, চেগুণ আৰু আনুষংগিক।

তালিকা- ১২ (ক) স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বৃক্ষৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ	শালৰ সহযোগী গছৰ খণ্ড ৰোপণৰ পৰিকল্পনা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ	কাঠখৰি আৰু বাঁহৰ সৈতে সুকাঠী ৰোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

খ) বাঁহ

তালিকা- ১২ (খ) স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বাঁহ খেতিৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ — ২০২৫-২৬	কাঠখৰি আৰু বাঁহৰ সৈতে সুকাঠী ৰোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গ) ইন্ধন কাঠ ৰোপণ

তালিকা- ১২ (গ) স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ ইন্ধন কাঠ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ	চেগুণ আৰু বাঁহৰ সৈতে ইন্ধন কাঠ ৰোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ঘ) এন টি এফ পি/ঔষধি গছৰ খেতি

তালিকা- ১২ (ঘ) স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ এন টি এফ পি/ঔষধি গছৰ খেতিৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ	কাঠ ভিন্ন আন গছ ৰোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৭। অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনা

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনাসমূহ

তালিকা- ১৩ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনাসমূহ

অভিযান	প্ৰয়োজন (আছে/নাই)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেক্টৰ)
তেনে পৰিকল্পনা নাই				

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৩/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫। প্রত্যাশিত লাভ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে প্ৰদান কৰা বন সুৰক্ষাৰ পৰা আশা কৰা লাভ এই উপ-শাখাত প্ৰদান কৰা হৈছে। লগতে অংশীদাৰিত্ব কৰ্মসূচীৰ লাভো দিয়া হৈছে।

৫.১। কাঠ আৰু ঘাঁহ-বনৰ প্ৰত্যাশিত লাভ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ বাবে ওপৰৰ বিষয়টো তলত তালিকাবদ্ধ কৰা হৈছে। এই সম্ভাৱনীয় লাভ হৈছে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত ইয়াৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা কৰা বন সুৰক্ষাৰ লাভ।

তালিকা- ১৪ : স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ সদস্যসকলে আশা কৰা লাভ

দ্রব্য	মাহ	বৰ্ষ	পৰিমাণ
কাঠখৰি	গোটেই বছৰ জুৰি	২০২১-২২	প্ৰতি পৰিয়ালে ২ কুইণ্টল/ বছৰে
ঘৰৰ বাবে কাঠ	গোটেই বছৰ জুৰি	২০২৫-২৬	বছৰে প্ৰতি পৰিয়ালে ২-৩ ট্ৰাকংকৈ
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	গোটেই বছৰ জুৰি	২০২৫-২৬	বছৰে প্ৰতি পৰিয়ালে ৭-৮ ট্ৰাকংকৈ
বাঁহ		২০১৭-১৮ আগলৈ	১০০ টা
খুটা			
ঘাঁহ আৰু বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি	জুন-জুলাই	২০২১-২২ আগলৈ	১ এম টি
মজুৰি	ঋতুৰ ভিতৰত ৰোপণ	২০১৬-২১ আগলৈ	
অন্যান্য			

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫.২। অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ এনেধৰণৰ :

তালিকা- ১৫ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

পদ্ধতি	দ্রব্য
সমবিতৰণ	এন টি এফ টি
সদস্যসকলৰ পৰা মুকলিভাৱে (বিনামূল্যে) সংগ্ৰহ কৰা	কাঠখৰি
অন্যান্য পদ্ধতি	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ সংসাধন

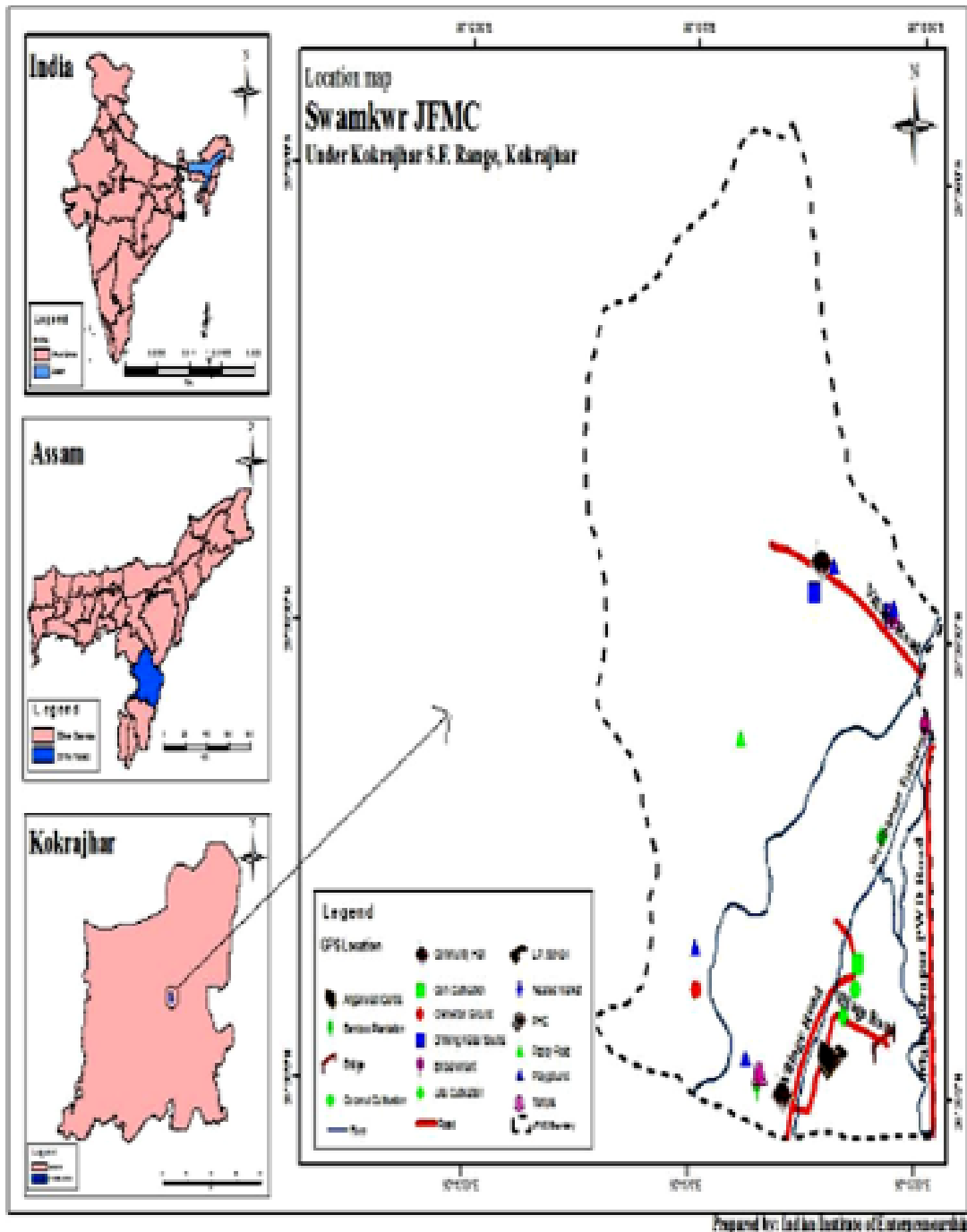
উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৬. পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নং	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	মানচিত্র	
	গাঁৱৰ মানচিত্র	২৭
	গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্র	৩০
	গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্র	৩১
২	গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ মানচিত্র (জি আই এছ)	৩২
৩	পি আৰ এ অনুশীলন	৩৩-৪৩
	সামাজিক মানচিত্রায়ন	৩৩-৩৫
	সম্পদৰ স্থানাংক	৩৬
	সময়কালীন সমীক্ষা	৩৬
	জীৱিকাৰ ঋতু	৩৭-৩৯
	ভেন ডায়েগ্রাম	৪০
	চাপাট্টি ডায়েগ্রাম	৪১
	অধিকাৰ স্থানাংক	৪২-৪৩
৫	আলোকচিত্র	৪৪-৪৫
৬	জে এফ এম চি-ৰ সদস্যসকলৰ তালিকা	৪৬
৭	পূৰণ কৰা তালিকা (পৰ্য'মা ১ৰ পৰা পৰ্য'মা ৪) তালিকাৰ সংখ্যা- ১-৩৭	৪৭-৫৫

পৰিশিষ্ট ১

অৱস্থিতিৰ মানচিত্ৰ :

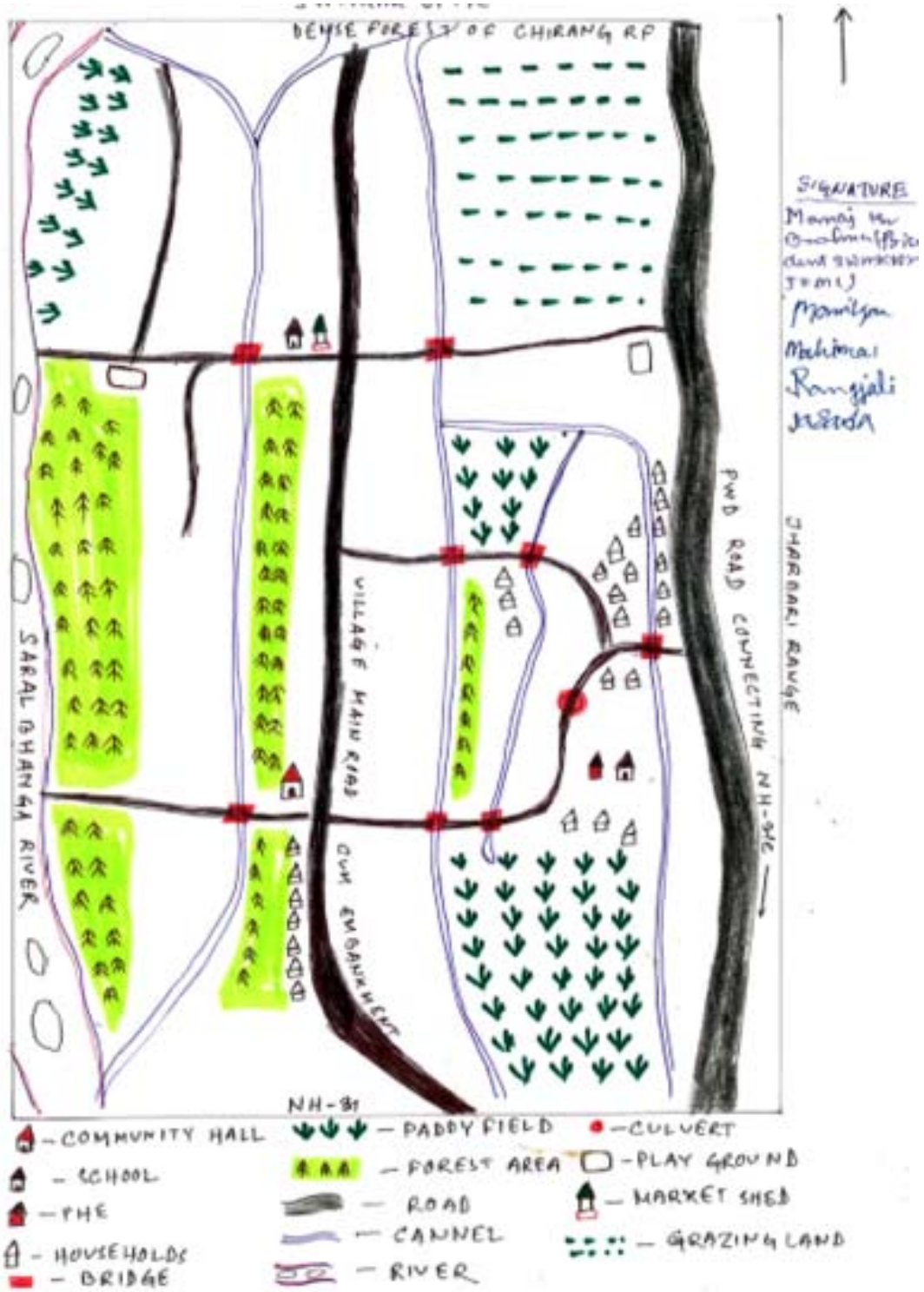

ৰোপণ মানচিত্র :

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ ৰোপণৰ এলেকা
এলেকা = ১৬০ হেক্টৰ

গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ :

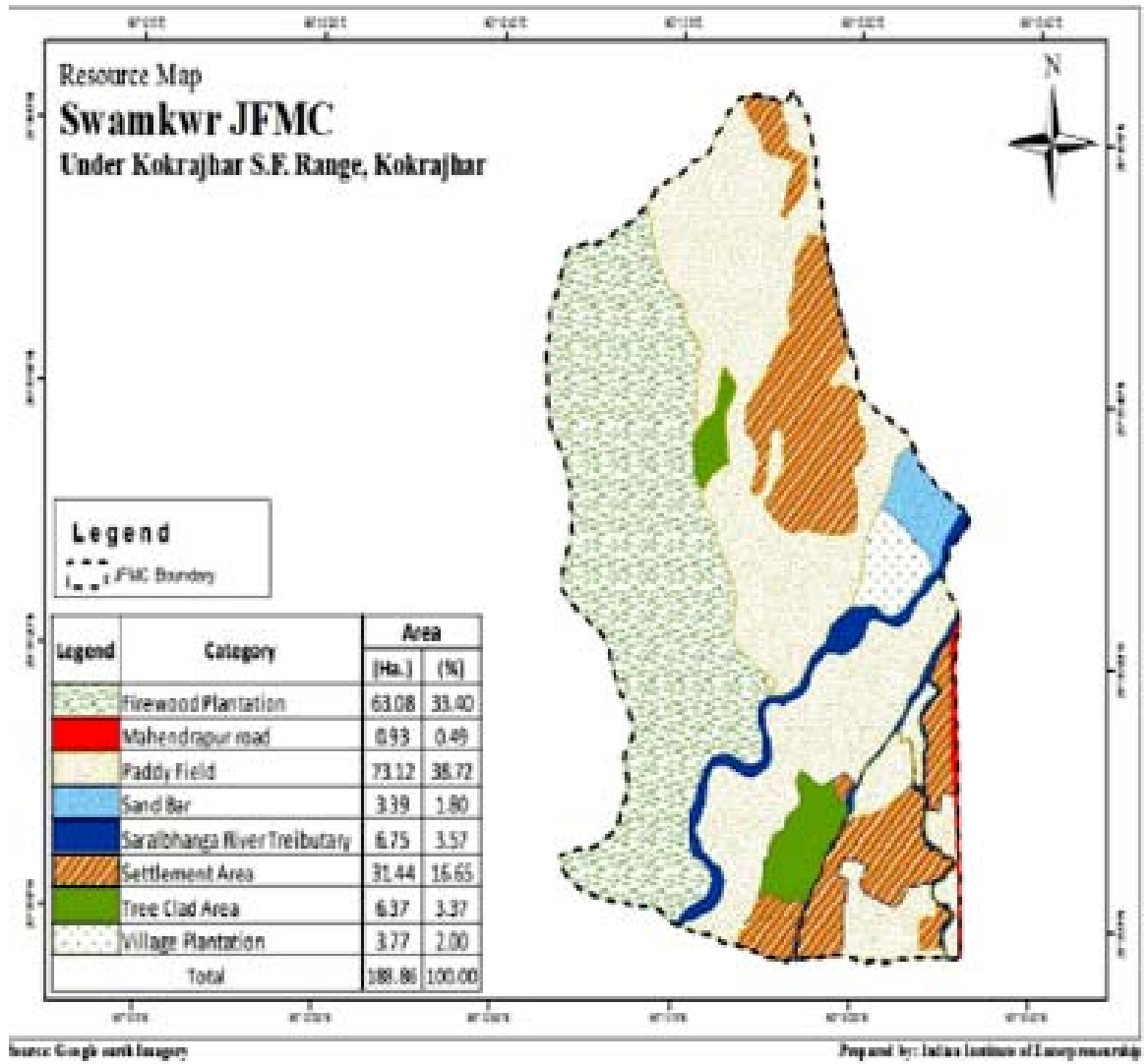

গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ

পৰিশিষ্ট ২

গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ মানচিত্ৰ (জি আই এছ)

পৰিশিষ্ট ৩

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ কাৰ্যসূচী (পি আৰ এ)

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়নৰ স্থান আৰু সময় :

অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সংখ্যা	:	৬০
সময়	:	পুৱা ১১ বজাত, ৭ জুন, ২০১৬
স্থান	:	বাজত্ৰা ভৱন (উত্তৰ পাটগাঁও কলেজ)

তালিকা-৩.১ স্বমক'ৰ জেএফএমচিৰ অন্তৰ্গত গাঁওসমূহৰ বৰ্ণনা

ক্রমিক নং	গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	জনসংখ্যা		
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা
১	উত্তৰ পাটগাঁও	৬২	২৮৫	১৫৩	১৩২
২	খাচীবাৰী	২৩	১২১	৬১	৬০
	মুঠ	৮৫	৪০৬	২১৪	১৯২

উৎস : ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাণৰ অনুশীলনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাণৰ বিভিন্ন আহিলা :

- ১) সামাজিক মানচিত্ৰ
- ২) বিত্তীয় শ্ৰেণীবিভাগ
- ৩) সময়সীমা পৰ্যালোচনা
- ৪) ঋতুকালীন বিশ্লেষণ
- ৫) চাপাটি ৰেখাচিত্ৰ

৩.১ সামাজিক মানচিত্ৰ

স্বমক'ৰ জে এম চিৰ অন্তৰ্গত গাঁওবাসীৰ সামাজিক মানচিত্ৰ অংকনৰ বেলিকা গাঁওবাসীৰ আৰ্থ-সামাজিক দিশত দৃষ্টিপাত কৰাৰ উপৰিও গাঁওখনৰ ঘৰ-দুৱাৰৰ নাই, শিক্ষানুস্থানৰ সংখ্যা, সামাজিক পৰিবেশ আৰু পৰিয়ালৰ মাজত ধৰ্মীয় বিশ্বাস আদিলৈ লক্ষ্য কৰা হৈছে। গাঁও আৰু সামাজিক অনুষ্ঠানসমূহত সজাগতা শিবিৰ সম্পন্ন কৰা হৈছিল। গাঁওবাসী মানচিত্ৰ অংকনৰ দিশত উৎসাহী হোৱা গুণে তেওঁলোকে আগহেৰে অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল।

গাঁওবাসীয়ে প্ৰথমতে গাঁৱৰ মূল পথ অংকন কৰিছিল, তাৰ পাছত পি আৰ এ-ৰ দল সদস্যৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ নিজ নিজ বাসস্থান, গাঁৱৰ উল্লেখযোগ্য স্থান, চৰকাৰী কাৰ্যালয় আদি চিহ্নিত কৰিছিল। সকলো গাঁওয়েই নিজ নিজ বাসস্থান মানচিত্ৰত বিচাৰি দেখুৱাইছিল। ইয়াৰ পাছত গাঁওবাসীয়ে তেওঁলোকৰ নিজ নিজ বাসস্থানৰ প্ৰকাৰ আৰু ইন্দিৰা আবাস যোজনাৰ অধীনৰ ঘৰবোৰৰ খবৰ দিছিল।

তালিকা-৩.২ : গাঁও সম্পর্কে তথ্য

	গাঁও	উত্তৰ পটাগাঁও	খাচীবাৰী
সামাজিক তথ্য	মুঠ জনসংখ্যা	২১৪	১৯২
	পুৰুষ	১৫৩	১৫৩
	মহিলা	১৩২	১৩২
	মুঠ পৰিয়াল	৬২	৩২
	পকীঘৰৰ সংখ্যা	—	—
	খেৰি সংখ্যা	৬২	৩২
	অৰ্ধ-পকী ঘৰৰ সংখ্যা	—	—
ক্ষেত্ৰ চিহ্ন	দলং	৪	৪
	জান-জুৰি-পুখুৰী	৪	
	নদী	১	একে নৈ
	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	১	—
	বিদ্যুতৰ ট্ৰেন্সফৰ্মাৰ	—	—
	ৰাজহুৱা সভাগৃহ	১	—
	বিদ্যালয়	১	—
	মথাউৰি	১	একে
	বান	—	—
	খেল পথাৰ	—	১

সামাজিক চিত্ৰ বিচাৰি

- সামাজিক মানচিত্ৰৰ সৈতে জড়িত তথ্যৰ পৰা জানিব পৰা গ'ল যে, গাঁওখনৰ ১০০ শতাংশ বাসগৃহই খেৰৰ বা কেঁচা। গোটেই গাঁওখনতে কোনো আধা পকা বা দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ অধীনৰ লোকসকলৰ বাবে ইন্দিৰা আৱাস যোঁজনাৰ অধীনত কোনো ঘৰ নাই। উল্লেখযোগ্য যে, চৰকাৰৰ এই ইন্দিৰা আৱাস যোঁজনাৰ অধীনত দুখীয়া লোকসকলে ঘৰ লাভ কৰে।
- গাঁওখনত ঘৰবোৰৰ উপৰিও উল্লেখযোগ্য ঠাই হ'ল — ৰাজহুৱা ভৱন, বিদ্যালয় আৰু খেলপথাৰ, জুৰি, কুৱা, বান্ধ, হেঙু পাম্প আৰু দলং মানচিত্ৰত চিহ্নিত কৰা হৈছে।
- গাঁওখনত পানীৰ প্ৰধান উৎস হৈছে, ব্যক্তিগত ৰিং কুৱা, হেঙু পাম্প আৰু নদী আৰু জুৰি— য'ৰ পানী গাঁওবাসীয়ে দৈনন্দিন প্ৰয়োজনত খৰচ কৰে। কিন্তু ইবিলাকত পানীৰ পৰ্যাপ্ততা মাত্ৰ ৪-৬ মাহ (বাৰিষা দিনত)।
- গাঁওখনত শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁৱৰ ভিতৰৰ জে এফ এম চি এলেকাত মাত্ৰ এটা প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে। হাইস্কুল আৰু মাধ্যমিক বিদ্যালয় গাঁৱৰ পৰা ১.৫ কিলোমিটাৰ দূৰৈত। গাঁওখনত এটা অংগনৱাদী কেন্দ্ৰ আছে; কিন্তু আমোদজনক কথাটো হল যে ইয়াৰ কোনো নিজা ভৱন নাই। ৰাজহুৱা ভৱনতে ইয়াৰ কাম-কাজবোৰ চলায়।
- দলৰসমূহ কৰ্মী আচৰিত হৈছিল, যেতিয়া তেওঁলোকে গাঁওখনৰ চিত্ৰনলা প্ৰকল্পটোৰ বিষয়ে জানিছিল। কাৰণ এই বিষয়ে কোনো তথ্য নাই। বন বিভাগে স্থাপন কৰা এই চিত্ৰনলা প্ৰকল্পটো বৰ্তমান বৃহৎ পৰিমাণৰ কেঁচা মালৰ অভাৱত বন্ধ হৈ আছে। ফলত গাঁওখনৰ আৰ্থিক দিশতো যথেষ্ট বাধা আহিছে।
- গাঁওখনত এটা চিত্ৰনলা কাৰাখানা আছে। কিন্তু এই কাৰাখানাটো একেবাৰে দুখলগা অৱস্থাত আছে। স্থানীয় লোকৰ মতে কেঁচা মালৰ অভাৱেই এই কাৰাখানাটোৰ এই দুখলগা অৱস্থাৰ কাৰণ।

৪.১ সম্পদৰ স্থানাংক

সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ সম্পদৰ গৰাকীৰ অৱস্থা চিহ্নিত আৰু বিশ্লেষণ কৰি পৰিয়ালসমূহৰ সদস্যসকলৰ সম্পদৰ স্থানাংক বা ভাল-বেয়া অৱস্থাৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণে প্ৰকল্পৰ হিতাধিকাৰীসকলৰ আৰ্থ-সামাজিক স্তৰ নিৰ্ধাৰণৰ বিষয়ে জনাত মূল্যায়নকাৰীসকলক সহায় কৰে আৰু স্থানীয় মানুহৰ সম্পদ/অৱস্থা আদিৰ সংজ্ঞা আৰু সূচক নিৰ্ধাৰণতো সহায় কৰে।

নিম্নোক্ত দিশসমূহৰ বিচাৰেৰে সম্পদৰ ক্ৰম উলিয়াব পৰা যায় :-

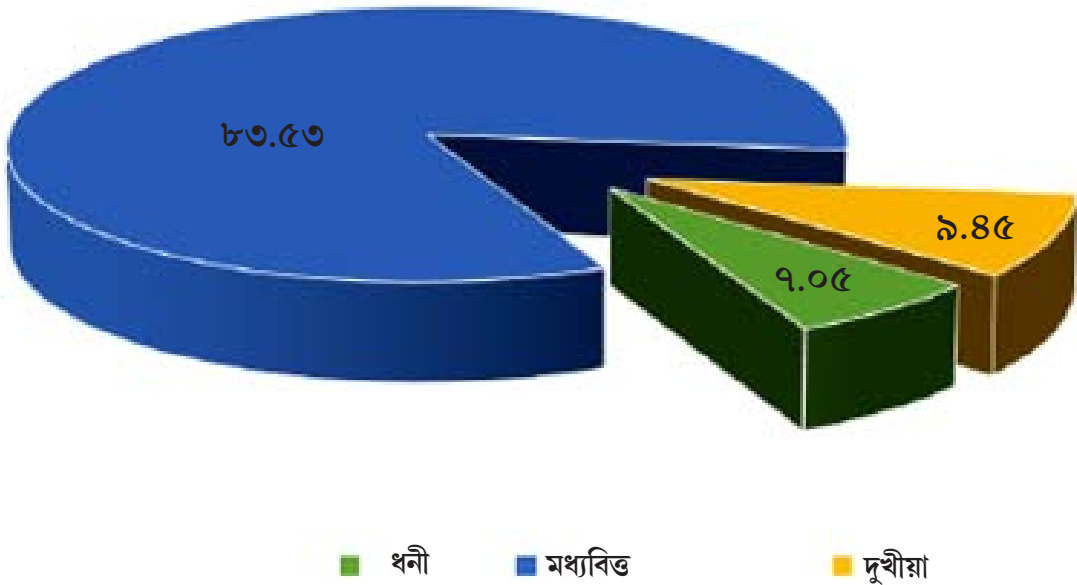
ক) ভূমি দখল

খ) জীৱিকা

গাঁওখনৰ ঘৰবোৰৰ নাই জে এফ এম চি-ৰ অধীনৰ আৰ্হিত নপৰে। ইয়াৰ প্ৰায় ১০০ শতাংশ ঘৰেই খেৰৰ ঘৰ। এনে অৱস্থাত ৭.০৫ শতাংশ লোক দুখীয়া আৰু প্ৰায় ৮৩.৫৩ শতাংশ লোক মধ্যবিত্ত আৰু বাকী প্ৰায় ৯.৪১ শতাংশ লোকক ধনী লোকৰ শাৰীত ধৰিব পৰা যায়। দুখীয়া মানুহখিনিয়ে মূলতে দৈনিক মজুৰি কৰাৰ উপৰিও কেতিয়াবা যথেষ্ট মাটি থকা আন লোকৰ পৰা আধি লয়।

চিত্ৰ ৪ ২ সম্পদ স্থানাংক

সম্পদ স্থানাংক

জ্ঞান তথ্য—

গাঁওখনন সকলো লোকে দাবিদ্বা সীমাৰেখাৰ তলৰ জে এফ এম চিটোৰ গড় ভূমি ধাৰণো দুই হেক্টৰতকৈ কম উত্তৰ পটাগাঁও গাঁও ছয় গৰাকী লোক ভূমিহীন আৰু খাচীবাৰী গাঁৱত এজনো নাই উত্তৰ পটাগাঁও গাঁৱত আঠটা পৰিয়ালৰ দুই হেক্টৰতকৈ অধিক মাটি আছে, খাচীবাৰী গাঁৱত এইটো নাই।

৩.৩ সময়কালীন সমীক্ষা

তালিকা- ৪.৩ : সময়কালীন সমীক্ষা

বছৰ	ঘটনা	ধৰণ
২৪৬	গাঁওখন স্থাপন হয়। গাঁওবাসীয়ে উল্লেখ কৰা মতে এইখনেই হৈছে অঞ্চলটোৰ ভিতৰতে আটাইতকৈ পুৰণি গাঁও।	গঠনমূলক
১৯৯৬	এক ধৰ্মীয় সংঘৰ্ষই গাঁওখন চুই যায়।	গঠনমূলক
২০০৫	৬০ হেক্টৰ ভূমিত কাঠখৰিৰ গছ ৰোপণ	পৰিবেশমূলক
২০০৫	গাঁৱৰ ৬/৭জন যুৱকৰ জীৱিকাৰ সন্ধানত বাহিৰলৈ প্ৰব্ৰজন অৰ্থনৈতিক	অৰ্থনৈতিক
২০০৬	গাঁওবাসীৰ বিৰুদ্ধে এটা হত্যাৰ তদন্ত ৰুজু হত্যা	অপৰাধী
২০০৮	গাঁৱৰ ৬/৭জন যুৱকৰ জীৱিকাৰ সন্ধানত বাহিৰলৈ প্ৰব্ৰজন অৰ্থনৈতিক	গঠনমূলক
২০০৮	গাঁৱৰ নদীৰ গতি সলনি	পৰিবেশমূলক
২০০৯	জে এফ এম চিৰ স্বমকৰ হিচাপে নামকৰণ কৰা হয়	আৰ্থ-সামাজিক
২০০৯	জে এফ এম চিৰ এলেকাত ১৬০ হেক্টৰ গছ ৰোপণ	পৰিবেশমূলক
২০১৩	জাতিগত সংঘৰ্ষ	সামাজিক
২০১৪	খাচীবাৰী গাঁৱত এটা সাহাৰ্য শিবির স্থাপন।	আৰ্থ-সামাজিক

৪.৬ স্বমকৰ জে এফ এম চিৰ সময় সীমাৰ পৰ্যালোচনা :

পূৰ্বৰ কোনো বিশেষ ঘটনা বা বুৰঞ্জীমূলক ঘটনাৰ বিষয়ে জানিবলৈ দলটোৱে সময় সীমাৰ পৰ্যালোচনা কৰে। দলৰ সদস্যসকলে গাঁওবুঢ়া, বয়স্ক ব্যক্তি আৰু কিছুমান যুৱক-যুৱতীৰ সৈতেও এই ঘটনাবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে আৰু এই ঘটনাবোৰে গঞৰ জনজীৱনত কিবা প্ৰভাৱ পেলাইছে নেকি এই বিষয়ে জনাৰ অভিপ্ৰায় কৰে। আমাৰ সময়-সীমাই আগবঢ়োৱা পৰ্যালোচনা এনে ধৰণৰ —

উত্তৰ খাচীবাৰী গাঁওখন হৈছে অঞ্চলটোৰ ভিতৰতে আটাইতকৈ পুৰণি গাঁও। গাঁওবাসীয়ে উল্লেখ কৰা মতে ২৪৬ খৃঃত এই গাঁওখন গঠন কৰা হৈছে। গাঁওবাসীনো ২৪৬ খৃঃত কেনেকৈ এই ঠাইলৈ আহিল তাৰ কোনো নিৰ্ভৰযোগ্য তথ্য নাই।

১৯৯৬ চনত বড়ো আন্দোলনে গাঁওখন চুই যায় আৰি ই ক্ৰমান্বয়ে এক জাতিগত সংঘৰ্ষৰ ৰূপ লয়।

বন বিভাগৰ এক তথ্য মতে ২০০৫ চনত গাঁওখনত প্ৰথম ৰোপণ আৰম্ভ হয়, গাঁওখনত যথেষ্ট সংখ্যক জীৱিকাৰ সুবিধা নথকাত গাঁৱৰ ৬৩৭ জন যুৱকৰ জীৱিকাৰ সন্ধানত বাহিৰলৈ প্ৰব্ৰজন হয়। সমগ্ৰ দেশতে ৰাজদ্রোহে গা কৰি উঠে।

২০০৯ চনত জে এফ এম চিৰ স্বমকৰ হিচাপে নামকৰণ কৰা হয়। সেইবছৰতে জে এফ এম চিৰ এলেকাত ১৬০ হেক্টৰ ভূমিত আজাৰ আৰু শিশু গছ ৰোপণ কৰা হয়।

আৰ্জিত তথ্য :

- গাঁওখন হৈছে অঞ্চলটোৰ ভিতৰতে আটাইতকৈ পুৰণি গাঁও।
- ১৯৯৬ চনৰ জাতিগত সংঘৰ্ষৰ পাচত, গাঁওবাসী এনে সংঘৰ্ষৰ প্ৰতি সজাগ হ'ল। ইয়াৰ ফলত তেওঁলোকৰ ভালেমান সা-সম্পত্তি নষ্ট হয়।
- ২০০৯ চনত জে এফ এম চি গঠন কৰা হয়।

৪.৭ জীৱিকাৰ কাৰ্যসূচী ঋতুকালীন কাৰ্যৰ

স্থানীয় লোকৰ পৰা লাভ কৰা বতৰৰ খবৰে ঋতুকালীন মানচিত্ৰ অংকনত ভালেখিনি অৰিহণা যোগায়। ইয়াৰ দ্বাৰা বছৰটোৰ বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন কামৰ হেঁচা আৰু অসূচল অৱস্থাৰ বিষয়ে জানিব পৰা যায়। দলগতভাৱে হোৱা আলোচনাৰ ভিত্তিত, প্ৰায়ে ঋতুকালীন পঞ্জিকা তৈয়াৰ কৰি গুটি সিঁচা, ফল ধৰা আৰু ফল সংগ্ৰহৰ কথা চিনাক্ত কৰিব পাৰি।

ইয়াৰ ভিত্তিতে বছৰটোৰ উত্থান-পতনৰ এডাল ৰেখাচিত্ৰ অংকন কৰিব পৰা যায়। এই বৈচিত্ৰ্যতাত বৃষ্টিপাত, শস্য উৎপাদন, শ্ৰমৰ চাহিদা, বৰ্হি-গমন, মহামাৰী আদিৰ খবৰ, ব্যয়ৰ সীমা আদি সন্নিবিষ্ট হয়। উৎসৱ আদি উল্লেখযোগ্য সময়ৰ কথাও ইয়াত উল্লেখ থাকে।

চিত্ৰ : ২ ঋতুকালীন মানচিত্ৰ

ঋতুকালীন মানচিত্ৰত সাধাৰণতে ঋতুকালীন শস্যৰ বিবিধতা থাকে। ঋতুকালীন মানচিত্ৰত আমি বছৰটোৰ কৃষিজনিত শস্যৰ তিনিটা সময়ৰ কাম, যেনে গুটি সিঁচা, ফল ধৰা আৰু ফল সংগ্ৰহৰ কথা বিস্তাৰে উল্লেখ কৰোঁ। ঋতুকালীন মানচিত্ৰৰ পৰা এই কথা প্ৰতীয়মান হ'ল যে, গাঁওখনত মুখ্যতঃ শালিধান, সৰিয়হ, মৰাপাট, তামোল, আদা আৰু গোমধান আদিৰ খেতি কৰা হয়।

৩.৪ ঋতুকালীন শস্যৰ ধৰণ

কৃষিজাত শস্য		কাম-কাজৰ সময়		
		বীজসিঁচা	শস্য চপোৱা	সংগ্ৰহ
কৃ যিখণ্ডৰ	শালি	মে'-জুন	জুলাই-আগষ্ট	অক্টোবৰ-নবেম্বৰ
	তামোল	মে'-জুন	জানুঃ-ফেব্ৰুঃ	জুলাই-ডিচেম্বৰ
	সৰিয়হ	অক্টোঃ-নৱেঃ	অক্টোঃ-নৱেঃ	জানুঃ-ফেব্ৰুঃ
	আদা	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	—	আগষ্ট-চেপ্টেম্বৰ
	হালধি	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	—	আগষ্ট
	বেচম	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	—	জুলাই
	জলকীয়া	এপ্ৰিল-মে'	—	আগষ্ট-ছেপ্টেম্বৰ
অনাকৃ যিখণ্ডৰ	বয়ন	গোটেই বছৰটো		
	পশুপালন			
	দৈনিক শ্ৰমদান			
	দোকানী			
	ইলেকট্ৰিচিয়ান			
	টেইলৰিং			

তালিকা ৪.৪ : ঋতুবোৰৰ বিপদ-বিঘণী মানচিত্ৰায়ণ

	জানুৱাৰী	ফেব্ৰুৱাৰী	মাৰ্চ	এপ্ৰিল	মে'	জুন	জুলাই	আগষ্ট	চেপ্টেম্বৰ	অক্টোবৰ	নবেম্বৰ	ডিচেম্বৰ	
বৰষুণ				■									
ডায়েৰিয়া	■												
মেলৰীয়া				■									
বানপানী					■								
ধুমুহা				■									
পোকৰ আক্ৰমণ													

■ ঋতিগ্ৰস্ত মাহ দেখুওৱা হৈছে

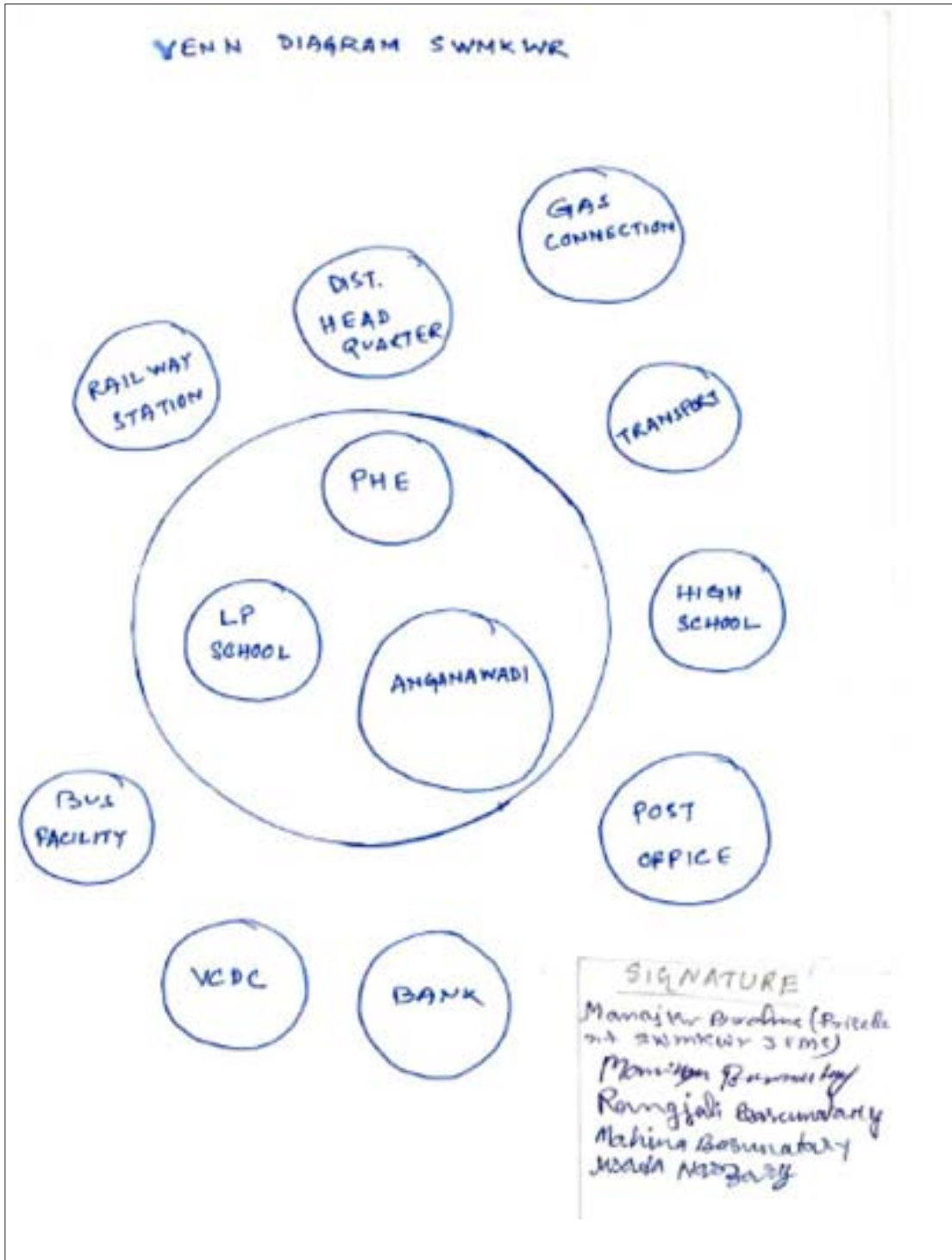
জ্ঞাত তথ্য :

- অক্টোবৰ-মাৰ্চত পানীৰ পৰ্যাপ্ততা কম, সেয়েহে এই সময়ত কৃষিৰ উৎপাদন কম।
- মূল ৰোগ হ'ল গ্ৰহণী আৰু গোটেই বছৰ ধৰি মানুহ ইয়াত আক্ৰান্ত হয়। অনাময় ব্যৱস্থাৰ অনুপস্থিতি ইয়াৰ অন্য এক কাৰণ।
- মে'-আগষ্টত বানপানী হয়। ভূটান পাহাৰৰ পৰা নামি অহা পানীৰ ওপৰত বানপানী নিৰ্ভৰ কৰে।

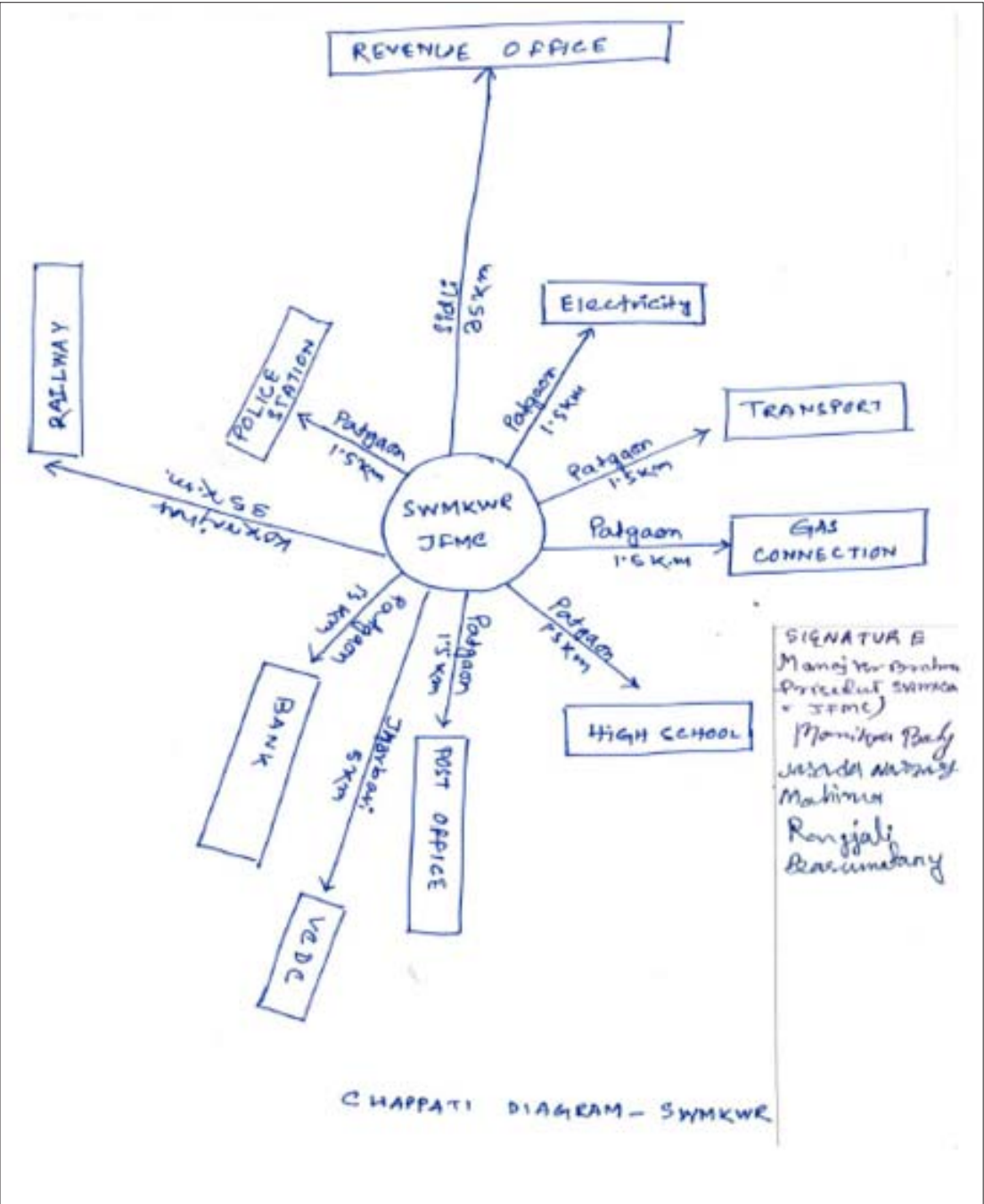
পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত ব্যৱহাৰ কৰা বিভিন্ন সৰঞ্জামসমূহ

- ক) সামাজিক মানচিত্ৰায়ন
- খ) সম্পদ স্থানাংক
- গ) সময় সীমাপৰ্যবেক্ষণ
- ঘ) ঋতুগত বিশ্লেষণ
- ঙ) চাপাট্টি ডায়েগ্ৰাম

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ ভেন ডায়েগ্রাম

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ চাপাট্টি ডায়েগ্রাম

প্রাধান্য স্থানাংক : ই পি এ আৰু জীৱন নিৰ্বাহ

প্রাধান্য স্থানাংক : ই পি এ আৰু জীৱন নিৰ্বাহ

Livelihood Activities	Weaving	Endy Silk Spinning	Livestock rearing	Handloom	Driving	Tailoring	Cane & Bamboo	Carpentry	Masonry	Marks	Rank	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I			
Weaving	A	x	B	C	A	A	A	A	A	6	1	
Endy Silk Spinning	B	x	x	B	B	E	B	G	H	5	3	
Livestock rearing	C	x	x	x	D	C	C	C	C	6	1	
Handloom	D	x	x	x	x	E	D	G	D	4	5	
Driving	E	x	x	x	x	x	I	E	E	5	3	
Tailoring	F	x	x	x	x	x	x	G	H	1	9	
Cane & Bamboo	G	x	x	x	x	x	x	x	G	I	4	5
Carpentry	H	x	x	x	x	x	x	x	x	3	7	
Masonry	I	x	x	x	x	x	x	x	x	2	8	

ই পি এৰ কাৰ্যসূচী

Entry Point Activities	Road	Solar Light	Redevelopment	Sanitation	Tube well	Community Health	JPMC Office	Market Shed	Community Hall	Marks	Rank	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I			
Road	A	x	A	A	A	A	A	A	A	8	1	
Solar Light	B	x	x	C	D	E	B	B	B	4	5	
Redevelopment of pond	C	x	x	x	D	E	C	C	C	5	4	
Sanitation	D	x	x	x	x	D	D	D	D	7	2	
Tube well	E	x	x	x	x	x	E	E	E	6	3	
Community Health Centre	F	x	x	x	x	x	x	G	H	F	1	8
JPMC Office	G	x	x	x	x	x	x	x	G	O	3	6
Market Shed	H	x	x	x	x	x	x	x	x	H	2	7
Community Hall	I	x	x	x	x	x	x	x	x	X	0	9

1. Manoj Kr Borah
President SWMUC
JPMC

2. Manoj Basumatary

3. Ranjita Basumatary

4. Matima Basumatary

5. Jisada Narasany

পৰিশিষ্ট ৪

আলোকচিত্ৰ

আলোকচিত্ৰ ১ : জে এফ এম চিত সজাগতাৰ কাৰ্যসূচী

আলোকচিত্ৰ ২ : গাঁওবাসীয়ে সম্পদ চিত্ৰায়ণ কৰাৰ মুহূৰ্ত

আলোকচিত্র ৩ : সামাজিক মানচিত্রায়ণ

আলোকচিত্র ৪ : মানচিত্রৰ বিষয়ে গাঁওবাসীৰ মাজত মুকলি আলোচনা

আলোকচিত্র ৫ : পি আৰ এৰ কাৰ্যকলাপৰ এটি অংশগ্ৰহণকাৰীৰ দৃষ্ট

আলোকচিত্র : ফকাছ দলৰ আলোচনা

আলোকচিত্র ৭ : জে এফ এম চিৰ পৰিত্যক্ত চিত্ৰনলাৰ কাৰখাৰা

আলোকচিত্র ৮ : দলৰ সদস্যৰ দ্বাৰা জি পি এছ পইণ্ট সংগ্ৰহ

পৰিশিষ্ট-৫

জে এফ এম চিৰ সদস্যবোৰৰ তালিকা

RECORD 7. MEMBERSHIP REGISTER

Sankar
Name of JPMC Division Range

Beat JPMC Code

Sr. No.	Name	Father's / Husband's name	Age	Male / Female	Education	SC/ST/ BC/OBC
1	Maryia Brahma		40	M	H.S.L.E	ST
2	Monika Brahma		41	M	H.S.L.E	ST
3	Sanath Waryan		38	M		ST
4	Kamal Brahma		42	M		ST
5	Jamar Brahma		43	M		ST

6. Jia Brahama F

পৰিশিষ্ট-৬

তথ্য-১

অৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা

মুখ্য তথ্য

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ মুখ্য তথ্যৰ তালিকাসমূহ তলত দিয়া হ'ল—

৩.১ গাঁৱৰ মৌলিক তথ্যসমূহ

বন বিভাগৰ নাম : কোকৰাঝাৰ

বন ৰেঞ্জৰ নাম : হলতুগাঁও

তালিকা ১ : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

ক্রমিক নং	জেএফএমচি /গাঁও	গঠনৰ তাৰিখ	কাৰ্যকৰী সদস্যৰ সংখ্যা	সভাপতিৰ নাম	সদস্য সচিবৰ নাম	গাঁও উন্নয়ন নিধিৰ ধন	প্ৰতি পৰিয়াল বা ব্যক্তিৰ বৰঙণি	সামাজিক বেৰ হয়/ নহয়	লক্ষ্য প্ৰাপ্তি সম্পৰ্কে মন্তব্য	শ্ৰেণী নিৰ্ধাৰণ আৰু আৰ এফ অ'ৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ সফলতাৰ % হাৰ
১	স্বমক'ৰ	২০০৯	১০	মনোজ কুমাৰ ব্ৰহ্ম	ৰঞ্জিত সুৰ, বনাঞ্চলিক-১	—	—	—	—	—

তালিকা-৩.১ : গাঁওভিত্তিক জনসংখ্যাৰ তথ্য

প্ৰকল্প গাঁৱৰ জনগাঁথনিৰ অৱস্থা

ক্রঃ নং	গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	জনসংখ্যাৰ (সংখ্যা)			লিঙ্গৰ হাৰ (১০০০ পুৰুষৰ মাজত)	গড় পৰিয়ালৰ সংখ্যা
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা		
১	উত্তৰ পাটগাঁও	৬২	২৮৫	২৮৫	১০২	৮৭১.২১	৪.৫৯
২	খাচীবাৰী	২৩	১২১	১২১	৬০	৮৭৮.০৫	৫.১৬
	মুঠ	৮৫	৪০৬	৪০৬	১৯১	৮৯৭.৯৭	৪.৭৪

উৎস : ক্ষেত্ৰ জৰীপ প্ৰতিবেদন

তালিকা- ৩ : ভূমি ধাৰণৰ ভিত্তিত গাঁৱৰ কৃষকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাগ

স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ ভূমিৰ মালিকৰ বিষয়ে ফকাছ দলে আলোচনা কৰি থকাৰ সময়

ক্রমিক নং	গাঁৱৰ নাম	ভূমি ধাৰণ অনুযায়ী কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভাগ				মুঠ
		বৃহৎ কৃষক > ১০ হেক্টৰ	ক্ষুদ্ৰ কৃষক ২-১০ হেক্টৰ	উপান্ত কৃষক < ২ হেক্টৰ	ভূমিহীন পৰিয়াল	
১	উত্তৰ পাটগাঁও	—	৪	৪৮	৬	৬২
২	খাচীবাৰী	—	—	২৩	—	২৩
	মুঠ	—	৪	৭১	৬	৮৫

উৎস : ক্ষেত্ৰ জৰীপ প্ৰতিবেদন

তালিকা- ৪ : পশুধনৰ সংখ্যা

তালিকা ৩.৪ : জে এফ এম চিৰ পশুধনৰ সংখ্যা

ক্রমিক নং	গাঁৱৰ নাম	গাঁও ভিত্তিক পশুধনৰ সংখ্যা							মুঠ
		গৰু	ম'হ	ছাগলী	হাঁহ	ষাঁড়	গাহৰি	কুকুৰা	
১	উত্তৰ পাটগাঁও	১৪০	—	৬২	১৩	—	৯৩	১৮৬	৪৯৪
২	খাচীবাৰী	৫২	—	২৩	৬	—	৩৫	৬৯	১৮৫
	মুঠ	১৯২		৮৫	১৯	—	২৫৫	১২৮	৬৭৯

তালিকা- ৩.৫ : গাঁও অনুসৰি আন্তঃগাঁথনি

তালিকা ৩.৫ : দেখুওৱা হৈছে গাঁও অনুসৰি আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
১	বিদ্যুৎ	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
২	গেছৰ যোগান	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
৩	যোগাযোগ	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
৪	জনস্বাস্থ্য কাৰিকৰী	গাঁৱৰ ভিতৰত	
৫	নিম্ন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	গাঁৱৰ ভিতৰত	
৬	উচ্চ বিদ্যালয়	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
৭	ডাকঘৰ	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
৮	বেংক	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
৯	অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰ	গাঁৱৰ ভিতৰত)	
১০	ভি চি ডি চি	বাৰবাৰী	৫ কিঃ মিঃ
১১	ৰাজহ চক্ৰ	ছিডলি	৩৫ কিঃ মিঃ
১২	পুলিচ ষ্টেচন	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
১৩	বনাঞ্চল বীট কাৰ্যালয়	বাৰবাৰী	৫ কিঃ মিঃ
১৪	বাছৰ সুবিধা	পাটগাঁও	১.৫ কিঃ মিঃ
১৫	বেল ষ্টেচন	কোকৰাঝাৰ	৩৫ কিঃ মিঃ
১৬	জিলা সদৰ	কোকৰাঝাৰ	৩৫ কিঃ মিঃ

তালিকা ৩.৬ : কৃষিজাত শস্য

তালিকা ৩.৬ : জে এফ এম চিৰ কৃষিজাত শস্য ধৰণ দেখুওৱা হৈছে

কৃষি শস্যৰ নাম	এলেকা হেক্টৰ
ধান	৩৫
তৈল বীজ	৪
পাচলি	১০
ফল	১০
মছলা	১

তালিকা- ৩.৭ : স্বমক'ৰ জেএফএমচিৰ শস্য উৎপাদন ৰূপৰেখা

শস্যৰ প্ৰকাৰ	মুঠ উৎপাদন (আনুমানিক) কুইণ্টল	উৎপাদন কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	গড় উৎপাদন (প্ৰতি হেক্টৰ/কুইণ্টল) আনুমানিক	শস্যৰ ভিতৰৰ মাটিৰ পৰিমাণ (আনুমানিক)
ধান	৭৩৫	৭৯	২১	৩৫
তৈল বীজ	৬	২৫	১.২-১.৫	৪
পাচলি	১০	৮৫	৫-১	১০
ফল	১০	৮৫	৫-১	১০
মছলা	১০-১৫	৮৫	১-১.৫	১

তালিকা- ৩.৮ : জে এফ এম চিৰ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

	১-৩ মাহ	৩-৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যৰ অৱশিষ্ট	✓		
গছৰ পৰা খাদ্য		✓	
ঘাঁহ			✓
সেউজীয়া খাদ্য			✓
বনাঞ্চলত চাৰণ			✓

তালিকা- ৩.৯ : গাঁৱৰ পৰা বজাৰৰ অৱস্থান

তালিকা- ৩.৯ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ গাঁৱৰ পৰা বজাৰৰ অৱস্থান

ক্রমৰ বাবে	অৱস্থান	যদি অন্য গাঁৱত, গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
গেলামাল	পাটগাঁও	৩ কিঃমিঃ
সাপ্তাহিক বজাৰ	পাটগাঁও	৩ কিঃমিঃ
প্ৰধান বজাৰ	পাটগাঁও	৩ কিঃমিঃ
বন নিগম বিক্ৰী বিভাগ	—	—
টেণ্ডু পাট্টা (পি এইচ এ ডি)	—	—
মাছৰ বজাৰ	পাটগাঁও	৩ কিঃ মিঃ
ভেষজ উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
বন নিগম ভেষজ উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—

তালিকা- ৩.১০ : জলসম্পদ সম্পদৰ ব্যৱস্থা

তালিকা- ৩.১০ : জলসম্পদ সম্পদৰ ব্যৱস্থা পৰ্যাপ্ত দেখুওৱা হৈছে

জলৰ উৎস	সংখ্যা	পানীৰ পৰ্যাপ্ততা (উপযুক্ততা, ঋতুকালীন)	ব্যৱহাৰ (খোৱাৰ বাবে, জলসিঞ্চন, গা ধোৱা)
দমকল	৬	পৰ্যাপ্ত	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
নদী	১	ঋতুকালীন	সকলো কামৰ বাবে
ৰাজহুৱা কুৱা	৫	বছৰ জুৰি	খোৱা পানী
নদী-নলা	৫	বছৰ জুৰি	জলসিঞ্চন

তালিকা- ৩.১১ : শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

তালিকা- ৩.১১ : স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ দেখুওৱা হৈছে

ইন্ধনৰ প্ৰকাৰ	নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰশীল মাহৰ সংখ্যা	উৎস (স্থানীয় গাঁও, বন, অন্যান্য উৎস)	মুখ্য / গৌণ
কাঠখৰি	৮৩	১২ মাহ	বনাঞ্চল	মুখ্য
কেৰাচিন	৫৫	১২ মাহ	বজাৰ	গৌণ
গোৱৰ, জৈৱ গেছ	-	-	-	-
ৰফান গেছ	৩০	১২ মাহ	এজেণ্টী	মুখ্য
ইলেক্ট্ৰিক টোকা	—	—	—	—

পৰিশিষ্ট-I

শিক্ষিতৰ হাৰ

(১) প্ৰকল্প এলেকাৰ শিক্ষিতৰ হাৰ

গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	জনসংখ্যা			মুঠ শিক্ষিত	শিক্ষিতৰ হাৰ
		মুঠ	০-৪ বছৰ	বয়স গ্ৰুপৰ বাহিৰৰ		
উত্তৰ পাটগাঁও	৬২	২৮৫	৫০	২৩৫	১৬২	৬৮.৯৪
খাচীবাৰী	২৩	১২১	১৭	১০৪	৬৬	৬৩.৪৬
মুঠ	৮৫	৪০৬	৬৭	৩৩৯	২২৮	৬৭.২৫

উৎস : পথাৰ সমীক্ষা

(২) শিক্ষাৰ স্থান

তালিকা ৩.১৩ : প্ৰকল্প এলেকাত শিক্ষাৰ হাৰ :

ক্রমিক নং	শিতান	শতাংশ
১	অশিক্ষিত	৩২.৭৫
২	মাধ্যমিকৰ উৰ্ধত	২৫.৩৬
৩	৮ম — ১০ম	১০.৮৪
৪	১০ ম- ১২ শ	৫.৪২
৫	১২শ উত্তীৰ্ণ	৫.৪২
৬	স্নাতক	৩.৭০
৭	শিশু	১৬.৫০
	মুঠ	১০০

উৎস : পথাৰ সমীক্ষা

(৩) মানৱ সম্পদৰ তালিকা

তালিকা ৩.৩ : প্ৰকল্প এলেকাত মানৱ সম্পদৰ

ক্রমিক নং	গাঁৱৰ নাম	কৰ্ম শক্তি				
		মুঠ	কৃষক	পশুপালক	ব্যৱসায়	দৈনিক মজুৰি
১	উত্তৰ পাটগাঁও	১৮৮	৯৫	৪০	১৫	৩৩
২	খাচীবাৰী	৮৩	৪৩	২৫	৫	১০
		২৭১	১৩৮	৪৯	২০	৪৩

(৩) আয়ৰ মাপকাঠি আৰু উৎস

তথ্য-II

জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

তালিকা- ১২ : কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

বিষয়বস্তু	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কম উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ কৃষিৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতি ■ বছৰত এবিধ শস্যৰ খেতি কৰা হয় (শালি) ■ সাৰ, পোক-পটংগ নাশক, কীটনাশক আদিৰ নিচেই কম প্ৰয়োগ ■ জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ ■ কৃষি আন্তঃগাঠনি, আধুনিক সা-সঁজুলি আৰু যন্ত্ৰপাতি, যেনে, ট্ৰেক্টৰ, পাৱাৰ টিলাৰ আদিৰ অভাৱ। ■ অধিক ফচল উৎপাদন হোৱা বীজ ব্যৱহাৰ কৰা নহয়। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ উপযুক্ত আৰু নিয়ন্ত্ৰিত পোক-পতংগ নাশক, কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ ■ নতুন আৰু আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ পৰিচয় ■ সুচিন্তিত প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী, গাওঁবাসী দক্ষ, দক্ষতাৰ অধিক বিকাশ ■ অধিক ফচল উৎপাদন হোৱা বীজ ব্যৱহাৰ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ট্ৰেক্টৰৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ ■ কৃষিদক্ষতা বৃদ্ধিৰ কাৰ্যসূচী ■ পোক-পতংগ নিধন, কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ, বৰ্ণসংকৰ খেতি প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী
ভঁৰাল আৰু উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ সাধাৰণভাৱে ব্যৱহাৰযোগ্য ভঁৰালৰ অভাৱ। ■ বৈদ্যুতিকৰণ নোহোৱাৰ বাবে শীতল গৃহৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিক্ৰী নোহোৱা সামগ্ৰী দীৰ্ঘকাললৈ সংৰক্ষণ ■ নিজৰ উৎপাদন সংৰক্ষণ কৰি চাহিদাৰ সময়ত বিক্ৰী কৰিব পাৰিব 	<ul style="list-style-type: none"> ■ পেকেজিং ■ পৰিবহণ আৰু বিতৰণ
বিপণন	<ul style="list-style-type: none"> ■ সামগ্ৰী সৰবৰাহ কৰাৰ বাবে উপযুক্ত পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ■ পোনপটীয়া বজাৰ যোগাযোগ নাই, মধ্যভোগীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল ■ বিপণন জ্ঞানৰ অভাৱ। পৰম্পৰাগত বিক্ৰী ব্যৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ওচৰৰ বজাৰলৈ খেতিয়কৰ বাবে সুন্দৰ পৰিবহণ ব্যৱস্থা ■ মধ্যভোগী আঁতৰাই অধিক বজাৰমূল্য লাভ ■ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য মতে বজাৰৰ পৰিস্থিতিৰ অধিক জ্ঞান ■ জেএফএমচি অসম-ভূটান-পশ্চিমবংগৰ সীমাত থকা হেতু ৰাজ্যৰ বাহিৰত উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰী কৰিব পাৰিব। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাৰ বৈঠক

তালিকা ১৩ : পশুধন

তালিকা ১৩ : পশুধন

প্রতিবন্ধকতা	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
ঘাঁহনি কম	<ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰযোজ্য নহয় 		-
কেঁচা সামগ্ৰীৰ উপলব্ধতা	<ul style="list-style-type: none"> ■ দুৰ্বল আৰ্থিক অৱস্থাৰ বাবে বজাৰৰ পৰা পশুখাদ্য কিনাত অসমৰ্থ। ■ গছ বা শস্যৰ অৱশিষ্ট ৩-৬ মাহ লৈহে পোৱা যায়। সেউজ পশুখাদ্য গোটেই বছৰ উপলব্ধ নহয়। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ পশুপালনৰে উপাৰ্জন বৃদ্ধি। ■ পশুখাদ্য সহজে যদি পোৱা যায়, তেন্তে ইয়াক গাওঁবাসীয়ে বিকল্প উপাৰ্জন হিচাপে ল'ব পাৰে। 	
পশুধনৰ যত্নৰ ব্যৱস্থা	<ul style="list-style-type: none"> ■ পশুচিকিৎসা কেন্দ্ৰ নাই ■ পশুপালনৰ উপযুক্ত জ্ঞান নাই 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ ■ পশুধনৰ আয়ুস বৃদ্ধি ■ পশুপালনৰ প্ৰতি আগ্ৰহ সৃষ্টি 	
দুগ্ধ উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ পশুখাদ্যৰ কম উপলব্ধতা ■ দুগ্ধ উৎপাদনৰ বাবে পশুপালনৰ বিজ্ঞানসন্মত জ্ঞান নাই 	<ul style="list-style-type: none"> ■ দুগ্ধ উৎপাদনৰ বৃদ্ধিৰ বাবে দুগ্ধ উৎপাদনৰ প্ৰশিক্ষণ ■ দুগ্ধ উৎপাদনৰ বৃদ্ধিৰ বাবে মিক্স বুষ্টাৰ, মিক্সপ্লাছ আদি ছাপ্লিমেন্ট 	
দুগ্ধ বজাৰ	<ul style="list-style-type: none"> ■ বজাৰৰ লগত পোনপটীয়া যোগাযোগ নাই। ■ ভিন্ন দুগ্ধ উৎপাদনৰ বাবে বিষয়ে বজাৰ চাহিদাৰ জ্ঞান নাই। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ কোকৰাঝাৰ জিলাত দুগ্ধ উৎপাদনৰ বজাৰ আছে। কিন্তু জে এফ এম চিৰ পৰা পশ্চিমবংগ দূৰত। 	

তালিকা ১৪ : এন ডব্লিউ এফ পি

তালিকা- ১৪ : এন ডব্লিউ এফ পি

প্রতিবন্ধকতা	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
ন্যূনতম সংগ্ৰহ	<ul style="list-style-type: none"> ■ এন ডব্লিউ এফ পিৰ কম উপলব্ধতা 	<ul style="list-style-type: none"> ■ সাৰুৱা মাটিৰ উপলব্ধতা 	<ul style="list-style-type: none"> ■ খাদ্য শস্য আৰু ঔষধি গছ ৰোপন আদি
অবহনক্ষম আহৰণ		<ul style="list-style-type: none"> ■ সাৰুৱা মাটিৰ উপলব্ধতা 	
কম হাৰ			
মূল্য সংযোগ	<ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰচেছিং ইউনিট নাই ■ প্ৰয়োজনীয় সম্পদ নাই ■ কাৰিকৰী জ্ঞান নাই 		

তালিকা ১৫ : বিশেষ দক্ষতা

তালিকা ১৫ : বিশেষ দক্ষতা

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কেঁচামালৰ পর্যাপ্ততা	<ul style="list-style-type: none"> ■ ঢুকি পোৱা স্থানৰ ভিতৰত কেঁচামালৰ অভাৱ (বজাৰ ৭ কিঃ মিঃ দূৰত) ■ ভঁৰাল নাই 	<ul style="list-style-type: none"> ■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপনৰ বাবে উমৈহতীয়া ঠাই। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপন।
উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণগত মান	<ul style="list-style-type: none"> ■ উচ্চ মানযুক্ত উপাদানৰ মজুতকৰণ ■ পৰম্পৰাগত পদ্ধতিৰ প্ৰয়োগ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ নতুন বজাৰ উলিওৱাৰ কাৰণে উন্নতমানৰ সামগ্ৰী উৎপাদন। ■ আধুনিক আহিলা-পাতি আৰু সা-সৰঞ্জামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সঁজুলিৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণ। ■ গাঁওবাসীসকলক উন্নত প্ৰযুক্তি প্ৰদান।
বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তা	<ul style="list-style-type: none"> ■ মান সম্মত বজাৰৰ অভাৱ ■ মূল্য নীতিৰ অভাৱ ■ প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে সংযোগ নাই ■ দ্ৰব্যৰ বহুমুখীতা সম্পৰ্কে বা নতুন দ্ৰব্য সম্পৰ্কে উপযুক্ত ধাৰণাৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদনৰ জৰিয়তে নতুন নতুন বজাৰ উলিওৱা 	<ul style="list-style-type: none"> ■ উৎপাদিত সামগ্ৰী বৃহৎ পৰিমাণে ক্ৰয়ৰ বাবে প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে চুক্তিৰ ব্যৱস্থা
ঋণৰ সুবিধা	<ul style="list-style-type: none"> ■ বেংক বা ডাকঘৰসমূহৰ সৈতে কোনো সংযোগ নাই ■ বেংক বা চৰকাৰৰ বিকাশ যোঁজনা সম্পৰ্কে জ্ঞান নহয় 	<ul style="list-style-type: none"> ■ চৰকাৰৰ পৰা আৰ্থিক সাহায্য ■ সহজতে ঋণ লাভৰ সুযোগ প্ৰদান 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ ■ ম্যাদী ঋণ, ■ সক্ৰিয় নিধিৰ ব্যৱস্থা ■ বদৰ্য্যৰ বহুমুখীতা
বিবিধ প্ৰকাৰ উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ দ্ৰব্যৰ বহুমুখীতা সম্পৰ্কে বা নতুন দ্ৰব্য সম্পৰ্কে উপযুক্ত ধাৰণাৰ অভাৱ ■ দ্ৰব্যৰ বহুমুখীতা জ্ঞানৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক যুগৰ বজাৰৰ চাহিদা অনুসৰি চাহিদা থকা সামগ্ৰীৰ উৎপাদন 	<ul style="list-style-type: none"> ■ দক্ষতা উন্নতকৰণ আৰু নতুন সামগ্ৰী প্ৰশিক্ষণ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ

তালিকা ১৬ : ঋণৰ ব্যৱস্থা

তালিকা ১৬ : ঋণৰ ব্যৱস্থা

প্ৰতিবন্ধকতা	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
ঋণ	■ নাই	■ আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান গঠন	
সুদৰ হাৰ	■ ব্যক্তিগত ঋণদাতাৰ উচ্চ হাৰত সুদৰ দাবী।	■ বেহাইত ধাৰৰ ব্যৱস্থা	
ঋণৰ উপলব্ধতা	■ ঋণৰ বোজা ল'বলৈ ভয়। ■ তথ্যপাতি সন্দৰ্ভত জ্ঞানৰ অভাৱ	■ ক্ষুদ্ৰ উদ্যমৰ পদক্ষেপ	
বন্ধকৰ অসুবিধাসমূহ	■ বন্ধকত থোৱা সম্পত্তিৰ উপযুক্ত তথ্যৰ অভাৱ।	■ তথ্যপাতি সন্দৰ্ভত অঞ্চলজুৰি সজাগতা	

পৰিশিষ্ট ৭

জীৱিকা পালন সুবিধা পোৱাৰ তালিকা

১. মিশ্ৰিত পশুধন

Trade:	MIXED LIVESTOCK	BASUMATARY	BASUMATARY	CLASS VI	25	F	ST
Location :	SWMKWR	BASUMATARY	BASUMATARY	CLASS VIII	25	F	ST
Start Date	24-08-16	SWMKWR (MIXED LIVESTOCK)					ST
End Date	9-Sep-16	BASUMATARY	BASUMATARY	CLASS VI	32	F	ST
Master Trainer	DR. MRINMOY KALITA & RITU BAHADUR LAMA	BASUMATARY	BASUMATARY	CLASS II	32	F	ST
	Name of Participants	Guardian Name	Address	Qualification	Age	Gender	Category
1	HANE BASUMATARY	MEHANG BASUMATARY	SWMKWR	CLASS VI	42	M	ST
2	KWRWMDAO BASUMATARY	LT. ANANTA BASUMATARY	SWMKWR	CLASS VI	19	M	ST
3	HIRA BRAHMA	MANAJ BRAHMA	SWMKWR	CLASS XII	32	F	ST
4	SWMSRI BASUMATARY	BIPUL BASUMATARY	SWMKWR	CLASS VI	38	F	ST
5	MATILAL HAZOARY	LT HIRALAL HAZOARY	SWMKWR	CLASS XII	20	M	ST
6	BERSWN BASUMATARY	SANTALA BASUMATARY	SWMKWR	CLASS X	20	M	ST
7	NUKUL BASUMATARY	PURNA BASUMATARY	SWMKWR	CLASS X	21	M	ST
8	DETSUNG BASUMATARY	LT. RUPNATH BASUMATARY	SWMKWR	CLASS IX	23	M	ST
9	KANIKA BASUMATARY	PURNA BASUMATARY	SWMKWR	CLASS VI	32	F	ST
10	KWNASAR BASUMATARY	LT. BAPURAM BASUMATARY	SWMKWR	CLASS XI	23	M	ST
11	SABARANI BASUMATARY	LT. UKEN MUSHAHARY	SWMKWR	CLASS VI	40	F	ST
12	MAHIMA BASUMATARY	AKALSING BASUMATARY	SWMKWR	CLASS XI	18	F	ST
13	JHASADA NARZARY	MANTU NARZARY	SWMKWR	CLASS XI	21	F	ST
14	RANGUALI BASUMATARY	NAKORSHING BASUMATARY	SWMKWR	CLASS XII	23	F	ST
15	IMAJILAL BRAMHA	JANAK BRAMHA	SWMKWR	CLASS X	21	M	ST
16	JARUNA BASUMATARY	TENGWANA BASUMATARY	SWMKWR	CLASS VI	38	F	ST
17	LAKHISWRAN NARZARY	AMAREN NARZARY	SWMKWR	CLASS V	20	M	ST
18	SOPALA NARZARY	AMAREN NARZARY	SWMKWR	CLASS VII	45	F	ST

19	DIMALA BASUMATARY	SANJIB BASUMATARY	SWMKW R	CLASS VI	25	F	ST
20	BANU LAWARY	DHIPOK LAWARY	SWMKW R	CLASS VIII	35	F	ST
21	LAUSHI BASUMATARY	RATAN BASUMATARY	SWMKW R	CLASS V	39	F	ST
22	SANJELA BASUMATARY	BIROT BASUMATARY	SWMKW R	CLASS VII	33	F	ST
23	SWRANGSI BASUMATARY	W/O GAMA BASUMATARY	SWMKW R	CLASS X	32	F	ST
24	SANDAN BASUMATARY	BIRAT BASUMATARY	SWMKW R	CLASS X	18	M	ST
25	SANSARI MUSHAHARI	GOBIN MUSHAHARY	SWMKW R	CLASS IX	27	F	ST
26	MANAJ KUMAR BRAHMA	LT. PRODIP KUMAR BRAHMA	SWMKW R	HS PASS	38	M	ST

Ranjit Suro
 Membet Secretary
 Swmkwr JFMC
 Date: 8.2.2011

Koul
 Divisional Forest Officer
 Social Forestry Division
 Kokrajhar